

TŪM

Tūkstantmečio
mokyklų
programa

NAUJOS KARTOS
LIETUVA

Universalus dizainas mokymuisi (UDM)

Dr. Rasa Nedzinskaitė-Mačiūnienė

nedzinskaite.rasa@gmail.com

Finansuoja
Europos Sąjunga
NextGenerationEU

Alvyra Galkienė
Ona Monkevičienė *Editors*

Improving Inclusive Education through Universal Design for Learning

OPEN ACCESS

eTwinning Seminar

“Inclusive Early Childhood Education and Care”

22-24 May 2023, Vilnius, Lithuania

Hotel venue: Radisson Blu Hotel Lietuva, Konstitucijos av. 20, Vilnius.

TARGET GROUPS

Nedzinskaite-Maciuniene, Rasa; Stasiunaitiene, Egle; Simiene, Gerda
Through thick and thin: lower secondary school students' barriers to learning under Covid-19 conditions

CEPS Journal 12 (2022) 3, S. 167-189

Quellenangabe/ Reference:

Nedzinskaite-Maciuniene, Rasa; Stasiunaitiene, Egle; Simiene, Gerda: Through thick and thin: lower secondary school students' barriers to learning under Covid-19 conditions - In: CEPS Journal 12 (2022) 3, S. 167-189 - URN: urn:nbn:de:0111-pedocs-255057 - DOI: 10.25656/01:25505

<https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0111-pedocs-255057>

<https://doi.org/10.25656/01:25505>

Dear Rasa Nedzinskaitė-Mačiūnienė,

We are pleased to inform you that your abstract titled (ID:22) , “**Implementing Universal Design for Learning in Lithuania: Municipal and School leadership**” has been accepted as **ORAL** presentation at the “2023 ENIRDELM Conference” which will be held in Antalya, Türkiye dated 19-22 October 2023.

Universalaus dizaino mokymuisi gairės

Mokymosi sėkmės kelias
kiekvienam ir kiekvienai

Pasakojimas "Tipiniai batai"

Vienas talentingas batsiuvys gavo didelį miestelio pirmokams. Laiko jis turi ne optimizuoti kūrybos ir gamybos procesą, o sukurti individualaus batų modelio, tam aš pirmokai tokie panašūs". Batsiuvys sukurti tipinę batų porą, kuri tikt

Gerai, kad miestelyje egzistuoja privalumais, amatininkas sudėjo bū "Tai bus TĪPINIAI pirmoko batų užsakymo.

Po kiek laiko viskas buvo paruošta Bet visgi...

Išdalinęs batus pirmokams batsiuvys greit netiko nė vienam iš atėjusių vaikų. Visiems si net taip. "Vidurkis" er dideli, arba per maži. Vienai mergaitei beveik tikė dydis, bet ir ši buvo. - tipinių batų spalva buvo jos nemėgstamiausia.

Nuliūdes batsiuvys grįžo į savo dirbtuvę su visais batais "Vidurkis" ir suprato, jog vidurkis egzistuoja tik statistinėje sistemoje. Gyvenime reikia įvairių batų!

Šis pasakojimas iliustruoja, kad planavimas remiantis „vidurkiu“, tipinio ar standartinio mokinio įsivaizdavimu nėra efektyvus. Kiekvienas mokinys ar mokinė yra ypatingas, išskirtinis. Mokinių įvairovė yra natūralus reiškinys ir ugdyje negalima to ignoruoti.

Kas yra/nėra įtraukusis ugdymas? (1)

Kas yra įtraukusis ugdymas?

„Įtraukiojo ugdymo samprata yra nuolat kintantis ir kartu su visuomenės sąmone besivystantis reiškiny. Įtrauktis švietime reiškia lanksčią sistemą, kuri užtikrina visų vaikų teisę nebūti diskriminuojamiems dėl savo negalios, lyties, tautybės ar kitu pagrindu, taip pat užtikrina teisę mokytis bendrojo ugdymo sistemoje, bendroje mokymosi aplinkoje, visiems besimokantiems sukuriant lygias mokymosi galimybes, tinkamai pritaikant ugdymosi sąlygas, suteikiant individualizuotos pagalbos priemones ir sudarant kiekvienam vaikui galimybę ugdyti savo asmenybę, talentus, kūrybingumą ir gebėjimus, mokantis drauge su visais, nepatiriant atskirties ir segregacijos“ (Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2022. Įtraukusis ugdymas, 2022, p. 84–85).

Kas nėra įtraukusis ugdymas?

„Segregacija vyksta tada, kai [vaikai su negalia – red.] ugdomi atskirai nuo negalios neturinčių besimokančiųjų aplinkoje, kuri yra sukurta arba naudojama atsižvelgiant į konkrečius sutrikimus ar įvairias negalias“ (Negaliųjų teisių konvencija. Bendroji pastaba Nr. 4 (2016) dėl teisės į įtraukų švietimą, 11 punktas).

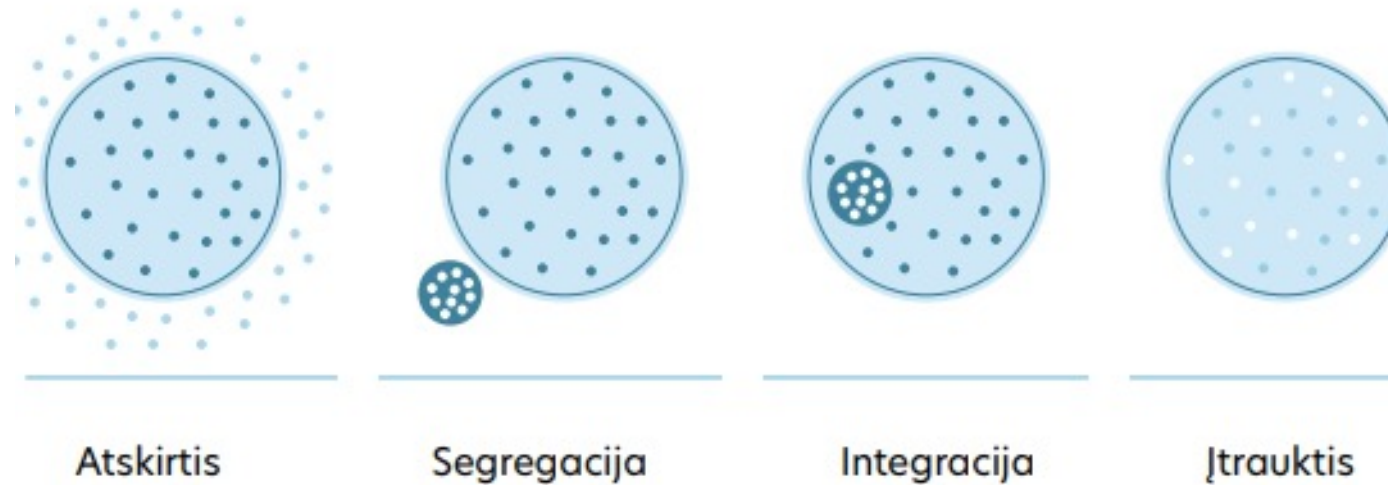
„Remiantis šia apibrėžtimi, galimos atskirties ir segregacijos požymiai galėtų būti klasių komplektavimas pagal mokinių gebėjimus, nemytuotas mokinių skirstymas į homogenines grupes per pamokas, renginių organizavimas tik kai kurioms mokinių grupėms (pavyzdžiui, atskirai gabiems arba tik turintiems [nustatytų specialiųjų ugdymosi poreikių – red.]), mokinių ugdymas specialiosiose klasėse [...] ar specialiosiose mokyklose.“ Visa tai nėra įtraukusis ugdymas (Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2022. Įtraukusis ugdymas, 2022, p. 84–85).

Įtraukaus ugdymo samprata apibendrinama:

1. lygiaverčiu ir aktyviu kiekvieno mokinio dalyvavimu bendrame ugdymo procese, nelygybės ženklų atpažinimu ir nelygybės naikinimu.
2. Sąvokos DALYVAVIMAS ir MOKYMOSI KLIŪTYS turėtų keisti stigmatizuojančią sąvoką SPECIALIEJI POREIKIAI, pabrėžiančią žmonių skirtumus nuo normos.

Iš: UNESCO Pasaulinė švietimo stebėsenos ataskaita, 2020

Kas yra/nėra įtraukusis ugdymas? (2)

1 paveikslas. **Įtraukties sampratos evoliucija**

Universalus dizainas mokymuisi
(UDM) kaip įtraukties
siekimu/užtikrinimo strategija

Kas yra UDM?

UDM: Šis pratimas suaktyvina bendrąsias žinias ir skatina susidomėjimą.

Ką aš žinau apie UDM?
Iš kur tai žinau?

Universalus dizainas

Iš: <https://universaldesign.org/ron-mace-interview>

“Universal design is the design of products and environments to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design.”(Ron Mace)

„Universalus dizainas yra toks gaminių ir aplinkos kūrimas, kai jais gali naudotis visi žmonės kuo platesniu mastu, be pritaikymo ir specialaus dizaino būtinybės“.

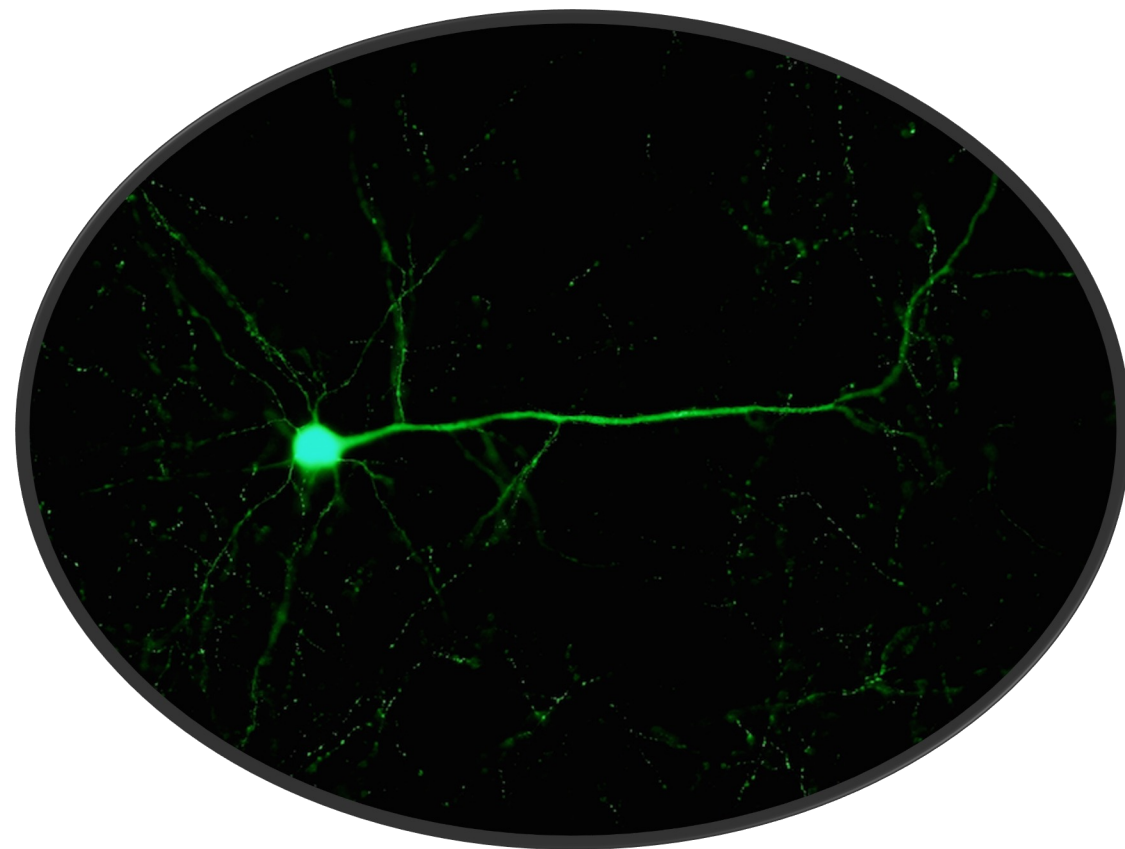
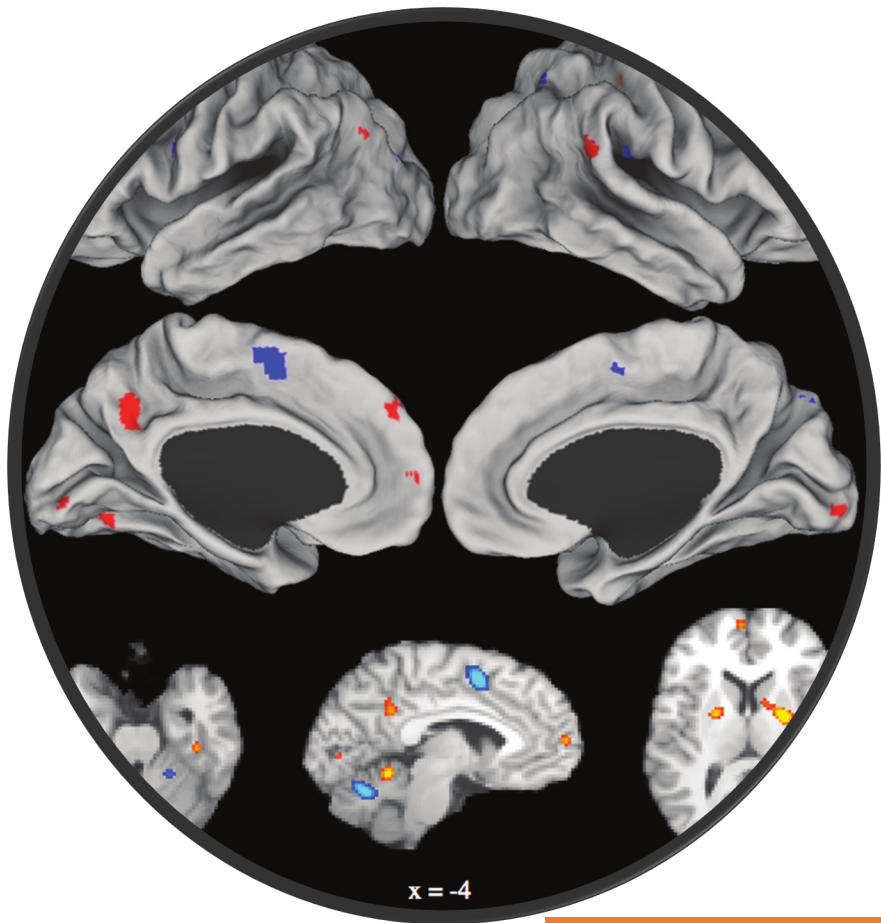

Universalus dizainas

- „Universalus dizainas yra toks gaminių ir aplinkos kūrimas, kai jais gali naudotis visi žmonės kuo platesniu mastu, be pritaikymo ir specialaus dizaino būtinybės“.

CLEARING A PATH
FOR PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS

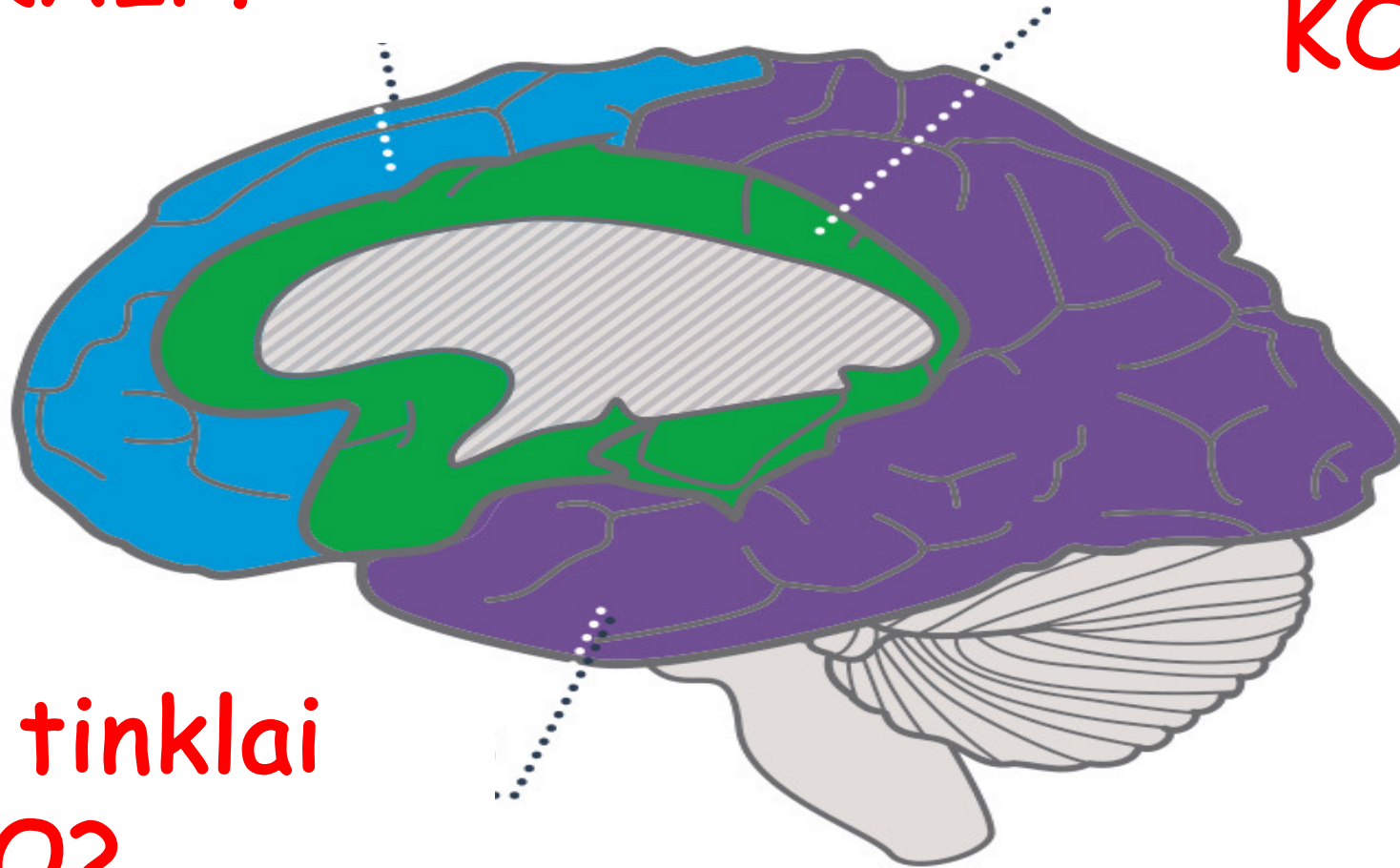

NEUROMOKSLININKŲ IŠVADOS

SMEGENŲ GEORGRAFIJA

Strateguojantys tinklai
KAIP?

Emociniai tinklai
KODĖL?

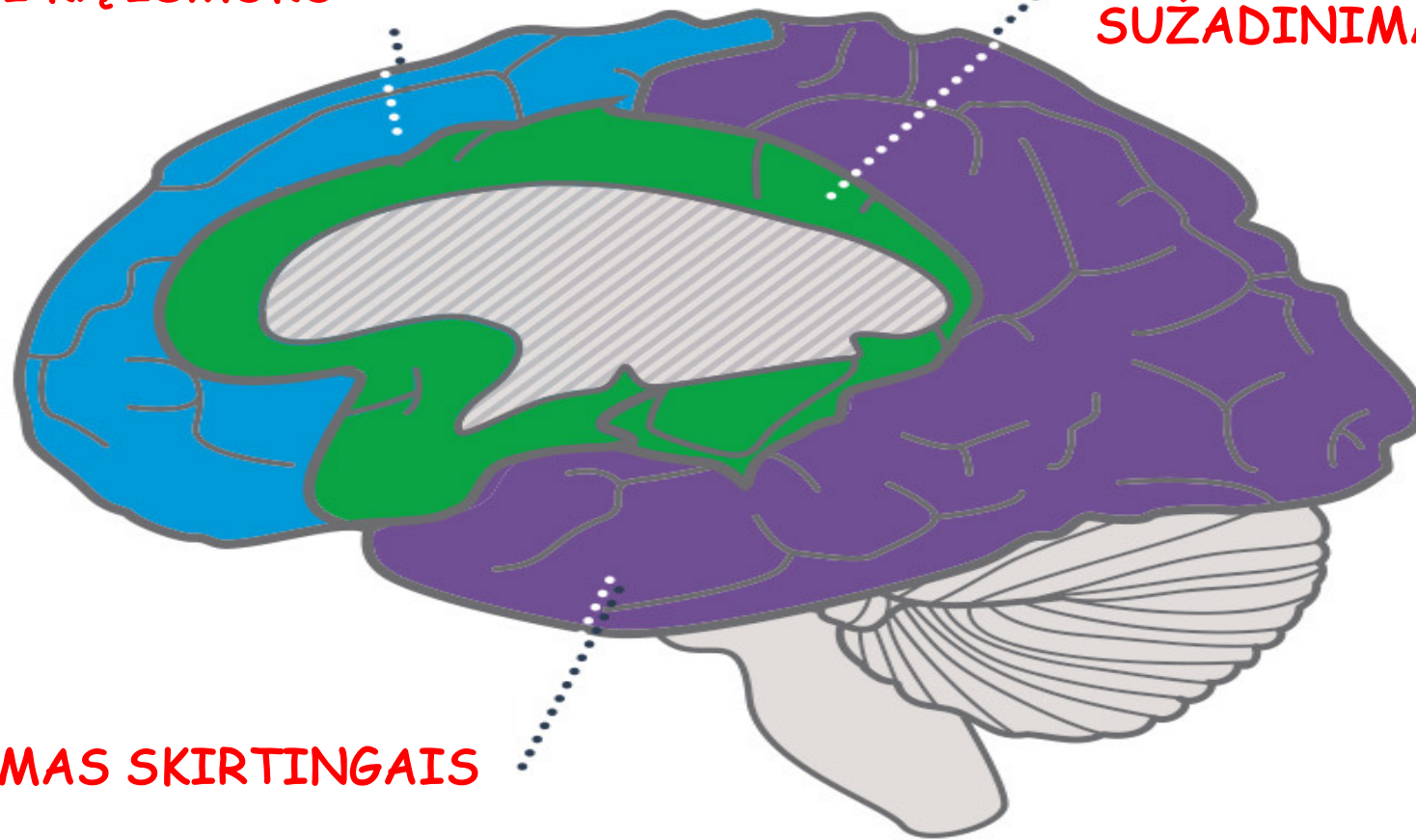

Pažinimo tinklai
KO?

VEIKIMAS:

**SĄLYGŲ SUDARYMAS
SKIRTINGAIS BŪDAIS
PADEMONSTRUOTI KĄ IŠMOKO**

**ĮSITRAUKIMAS: MOTYVACIJOS
MOKYTIS SKATINIMAS,
SUŽADINIMAS**

PRISTATYMAS:

**TURINIO PATEIKIMAS SKIRTINGAIS
BŪDAIS**

Universalus dizainas mokymuisi (UDM)

tai mokslo įrodymais pagrįsta ugdymo prieiga, pripažįstanti individualius mokinių skirtumus ir suteikianti visiems vienodas galimybes pasiekti sėkmę per lanksčių ugdymo *tikslų*, ugdymo *metodų*, *priemonių*, mokinių pasiekimų *vertinimo būdų* taikymą, vadovaujantis nuostata:

- pateikti įvairių būdų mokiniams (-ėms) sudominti;
- pateikti įvairių būdų žinioms suprasti ir operuoti jomis;
- pateikti įvairių būdų savivaldžiai mokymosi veiklai ir rezultatams pademonstruoti.

Tai ugdymo prieiga, lengvinanti įtraukiojo ugdymo įgyvendinimą ir stiprinanti jo tvarumą formaliuoju ir neformaliuoju būdu visuose švietimo lygiuose (Meyer, Rose, Gordon, 2014; Fornauf, Erickson, 2020; Meier, Rossi, 2020).

SKAITOME

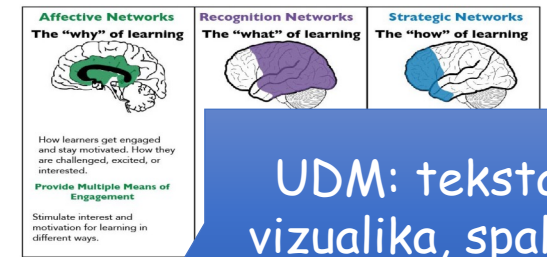
1-6 gr. - 34 psl.
2-5 gr. - 35 psl.
3-4 gr. - 36 psl.

**Universalaus dizaino
mokymuisi gairės**

Mokymosi sėkmės kelias
kiekvienam ir kiekvienai

3-ys neurokognityvinės sistemos

UDM: tekstas,
vizualika, spalvos

Iš: Meyer

<p>Emociniai tinklai (kodėl?)</p> 	<p>Pažinimo tinklai (ko?)</p> 	<p>Strateguojantys tinklai (kaip?)</p>
<p>pateikti įvairių būdų mokiniams (-ėms) sudominti</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>domėjimasis</i> • <i>pastangos ir atkaklumas</i> • <i>savireguliacija</i>	<p>pateikti įvairių būdų žinioms suprasti ir operuoti jomis</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>suvokimas</i> • <i>kalba ir simboliai</i> • <i>supratimas</i>	<p>pateikti įvairių būdų savivaldžiai mokymosi veiklai ir rezultatams pademonstruoti</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>fizinis veiksmas,</i> • <i>išraiška ir bendravimas</i> • <i>vykdomosios funkcijos</i>

3-ys neurokognityvinės sistemos: neuro-variabilumas (angl. neuro-variability)

<https://inclusive-live-storage-stack-asset-storage-3bucket-3uty0hejzw6u.s3.amazonaws.com/public/inclusive-education/example-images/dt-180719-brain-fingerprint-800x600.jpg>

sąvoka svarbi pedagogams, nes ji primena, kad besimokantieji neturi atskiro mokymosi "stiliaus", o priklauso nuo daugelio smegenų dalių, kurios veikia kartu, kad galėtų veikti tam tikrame kontekste.

Nėra vieno būdo, kuriuo smegenys suvoktų, įsitrauktų į užduotį ar ją atliktų.

Į kintamumą svarbu atsižvelgti ne tik galvojant apie skirtumus tarp mokinių, bet ir tarp paties mokinio mokymosi skirtingomis aplinkybėmis.

Variabilizmas - (lot. variabilis - kintamas, nepastovus; sk. varijabilizmas) - filosofijos teorija, skelbianti nuolatinį nenutrūkstamą visa ko kitimą (Lietuvių kalbos žodynas)

3-ys esminiai klausimai UDM:

1. Ką visi besimokantieji turi žinoti arba gebėti daryti? **Tikslas**
2. Kokie barjerai gali trukdyti mokiniams mokytis? **Barjerai**
3. Kaip sukurti lanksčius būdus, kad visi besimokantieji galėtų mokytis ir dalytis tuo, ką išmoko? **UDM gairės**

KAIP VERTINTUMĖTE TOKĮ PAMOKOS
UZDAVINIO FORMULAVIMĄ?

Mokiniai naudodamiesi skaičiuotuvu
atliks X matematinius veiksnius
padarydami ne daugiau nei 3 klaidas

Tikslas UDM prieigoje

UDM yra mokymosi standartais pagrįsta prieiga

- yra lankstūs
  - leidžia besimokantiesiems juos pasiekti įvairiais būdais
  - tikslo atskyrimas nuo priemonių
-
- tikslas, reikalaujantis, kad besimokantieji "rašytų", gali būti be reikalo griežtas tiems, kurie fiziškai negali rašyti.
  - tikslas, reikalaujantis, kad besimokantieji "išreikštų" arba "sukurtų", leidžia besimokantiesiems pasiekti tikslą įvairiais būdais: kalbėti, rašyti, gestikuliuoti, judėti, šokti, spausdinti ir t. t.
  - veiksmažodžių, leidžiančių įvairiais būdais parodyti, kad tikslas pasiektas, naudojimas

Ugdymo(si) tikslai (1)

- „Aš noriu gerai kalbėti angliškai“ - bandome sukonkretinti, ką reiškia „kalbėti gerai“ žiūrint iš vienos pamokos perspektyvos;
- Ilgalaikį planą skaidome į mažesnius, lengviau kontroliuojamus žingsnelius, kuriuos galima formuluoti, pavyzdžiui, taip:
  - „Norėčiau išmokti 5 naujus žodžius/frazes kalbėti .....tema“;
  - „Norėčiau išmokti 5 naujus būdvardžius ir naudoti juos .....“;
  - „Būčiau laimingas jei suprasčiau skirtumus tarp šių dviejų laikų ir galėčiau rašyti sakinius be klaidų“

Ugdymo(si) tikslai (2)

Stebėjimui ar mokiniai pasiekė tikslus naudojome įvairius būdus:

- pokalbį pamokos pabaigoje;
- apsikeisti nuomonėmis poroje ir kalbėti apie tai grupėje;
- trumpa apklausa pamokos gale – kai mokiniai atsako į mokytojo klausimus;
- mokytojo duotos užduoties atlikimas, kurioje mokiniui suteikiama galimybė pritaikyti žinias įgytas pamokoje ir parodyti ar tikslas buvo pasiektas ar ne;
- „Reflectus“ programėlės naudojimas

UDM švietime

Daroma prielaida, kad visi pasieks rezultata gaudami tokią pačią paramą. Su visais mokiniais elgiamasi vienodai

Kiekvienam
besimokančiajam teikiama
skirtinga parama, kad jis
turėtų lygias galimybes
mokyti. Su visais
mokiniais elgiamasi
teisingai

Sisteminis barjeras pašalintas. Taigi kiekvienas besimokantysis be jokios paramos ar lengvatų gali mokytis

UDM ir bebarjeris mokymasis (1

- Barjerai gali būti fiziniai, kognityviniai (pažintiniai) arba psichosocialiniai.
- Jie gali būti mūsų mokyklose, mokymo programose, medžiagoje ir priemonėse.
- Pagal UDM barjerai glūdi ugdyme (aplinka, metodai, medžiaga ir t.t.) bet ne mokiniuose.

CLEARING A PATH
FOR PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS
CLEARS THE PATH FOR EVERYONE!

- Mokytojai gali pasiūlyti „dėžutes“ tiems, kuriems jų nuomone to reikia, bet UDM siūlo atsisakyti „tvoros“.
- UDM gali užtikrinti visiems mokiniams vienodą prieigą prie mokymo programų, vertinimo, mokymo.

UDM ir bebarjeris mokymasis (2)

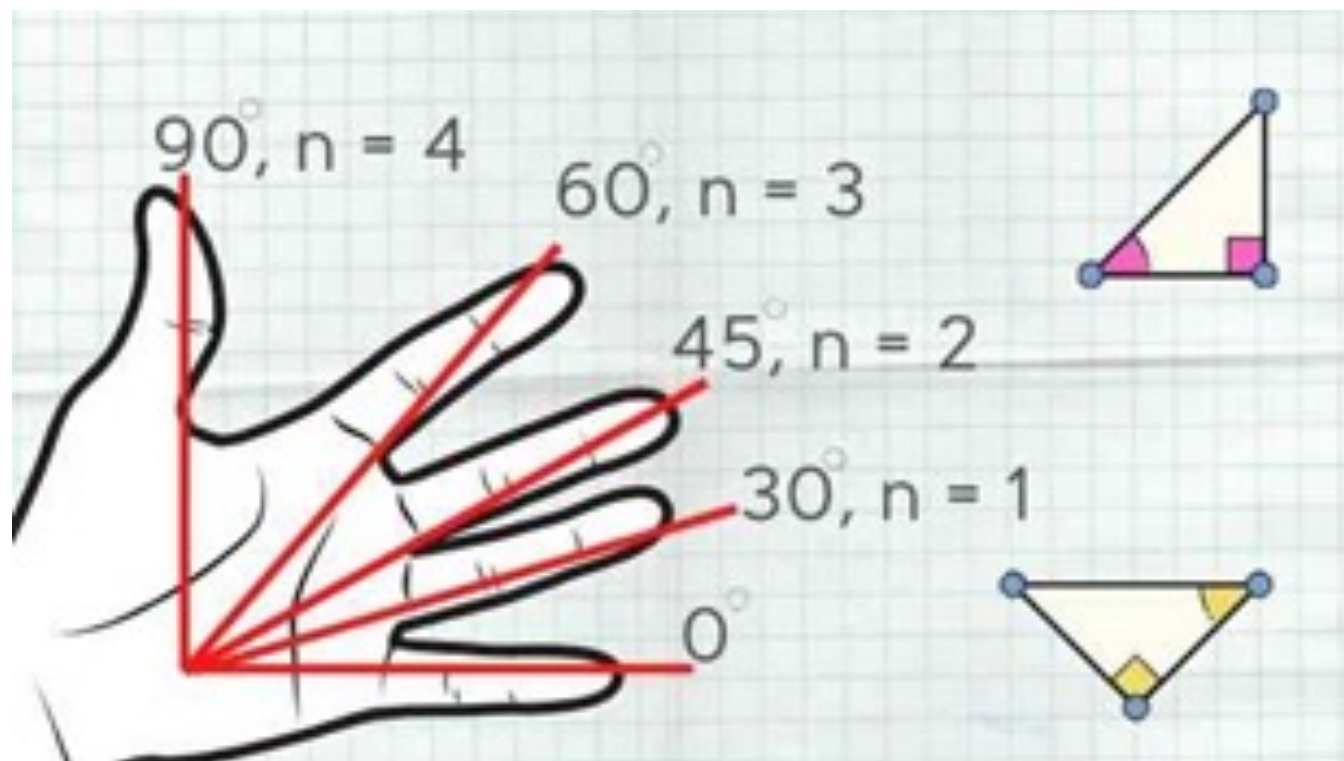
- Su kokiais barjeriais susiduria Jūsų mokiniai?
- Iš kur šie barjerai kyla:
  - **įgūdžių** - kyla dėl mokinių įgūdžių stokos tam tikrai ugdymosi veiklai atlikti,
  - **programos** - dėl riboto ugdymo programos prieinamumo mokiniams ir mokinėms,
  - **individualių** - dėl ugdymo proceso ir mokinių ypatingų poreikių, kylančių dėl funkcinų sutrikimų ar negalios, neatitikties.

Įgūdžių barjerai

Iššūkis:	Pastolių taikymo principai:
mokinys neturi įgūdžių kokybiškai atlikti tam tikro pobūdžio veiklą	pasiūlykite šią veiklą paremiančių priemonių, kurios padės mokiniui ne tik teisingai atlikti užduotį, bet ir išsiugdyti trūkstamus įgūdžius. Pavyzdžiui, jeigu mokiniui sunkiai sekasi nuosekliai dėstyti mintis raštu, pasiūlykite teksto sudarymo schemų
mokinys neturi bazinių žinių - matote akivaizdžią žinių spragą, kuri trukdo sėkmingai plėtoti savo žinias.	skirkite mokiniui laiko išsiaiškinti tai, kas liko neaišku, šias žinias įtvirtinti. Venkite naujos medžiagos tol, kol susidariusi spraga nebus įveikta
mokiniui nepavyksta naudotis įrankiais ar priemonėmis, kuriais kiti mokiniai sėkmingai naudojami.	numatykite tokią galimybę, jog mokiniams ne visuomet pavyks naudotis pasiūlytu įrankiu. Gali būti, kad mokiniai neatlieka užduoties ne todėl, kad stokoja žinių ar gebėjimų, bet todėl, kad stokoja informacijos, kaip tinkamai pasinaudoti įrankiu. Paklauskite mokinio apie tai ir padėkite jam patys arba paprašykite įgudusio mokinio pagalbos

Įgūdžių barjerai: **PAVYZDYS**

Jeigu pastebite, jog mokiniui nesiseka naudotis priemonėmis išmatuoti kampus, pasiruoškite iliustracijų. Taip pat galite mokiniui pasiūlyti iš anksto paruoštų YouTube įrašų šia tema.

Iliustracija kampų matavimui

Programos barjerai

Iššūkis:	Pastolių taikymo principai:
<p>jeigu organizuodami mokymosi procesą remsitės tik vadovėliu ir skirsite daug skaitymo užduočių, iššūkį patirs mokiniai, kuriems sunku skaityti arba suprasti skaitomą tekstą.</p>	<p>sukurkite lankstų ugdymo procesą: temai nagrinėti naudokite ne vieną, bet kelis skirtingus metodus arba būdus. Be teksto skaitymo, galite pasiūlyti pasiklaudyti įrašyto teksto, kalbėti su bendraamžiais, diskutuoti, peržiūrėti vaizdo įrašus, mokytis dinamiškai. Šie metodai padeda pasiekti suvokimą skirtingais būdais, tačiau visi veda to paties tikslo link.</p>
<p>jeigu pamokų metu daug pasakojate ir komentuojate, t.y. jūsų pamokose dominuoja verbalinė komunikacija, iššūkį patirs mokiniai, kuriems sunku suprasti žodinę informaciją ar išlaikyti dėmesį klausantis.</p>	<p>Pavyzdžiui, skirkite mokiniams perskaityti vadovėlio tekstą, kurio pagrindu klasėje aiškinsite naują medžiagą, iš anksto, namuose. Mokiniai, žinodami žodžiu aptariamą informacijos kontekstą, geriau supras žodinę informaciją. Mokiniam taip pat gali padėti vaizdinė medžiaga: lentoje nubraižomos paprastos, iliustruojančios schemas, užrašomi žodžiai.</p> <p>Iš: Universalus dizaino mokymuisi gairės, 2023</p>

Programos barjerai: PAVYZDYS

Detalus pamokų planas
mėnesiui

Data	Namų darbai	Klasės darbas	Pastabos
09-02	Getting to know each other (susipažinimas) Making agreements (susitarimai)		
09-05	Class requirements and study plans (taisyklių susitarimas ir mokymosi plano aptarimas)	Klasės darbas užbaigiamas namie	
09-07	Goals and expectations (asmeninių tikslų ir lūkesčių išskirtimas)	Nedalyvaujant pamokoje – mokotės pagal planą.	
09-09	How to reach goals? (kaip sieksime užsibrėžtų tikslų?)	Nedalyvaujant pamokoje – mokotės pagal planą.	Kalbėjimas „Future Jobs“ iki spalio 5 d. (pagalbinė informacija internete). Prieiga per internetą: Nuoroda
09-12	1 modulis. Future jobs. Vadovėlio 4-5 psl. Prat. :1-8 Skaitymas ir kalbėjimas. Esamieji laikai psL6 prat:1-3	Žodžiai 1 Klasės darbą pabaigti namuose.	Kalbėjimo užduoties „Future jobs“ planas: <ul style="list-style-type: none"> • What does it involve • Education/ qualifications

Barjerai fizinėje ir virtualioje aplinkoje

Susitarkime

- **Ugdymosi barjerai** - dėl riboto ugdymo turinio prieinamumo; mokymo ir pasiekimų vertinimo metodų; mokinių turimų žinių ar gebėjimų stokos; individualių mokinių savybių atsirandantys barjerai pasiekti numatytų ugdymosi tikslų (Meier, Rossi, 2020). Autoriai skiria tris grupes:
  - **įgūdžių** - kyla dėl mokinių įgūdžių stokos tam tikrai ugdymosi veiklai atlikti,
  - **programos** - dėl riboto ugdymo programos prieinamumo mokiniams ir mokinėms,
  - **individualių** - dėl ugdymo proceso ir mokinių ypatingų poreikių, kylančių dėl funkcinų sutrikimų ar negalios, neatitikties.
- Nepaisant barjero pobūdžio, pasekmės yra tos pačios: mokymosi procesai konkrečiam mokiniui ar mokinėi tampa sunkiai prieinami. Mokytojų uždavinys yra numatyti galimus barjerus ir, keliant lankščius ugdymo tikslus, keičiant mokymo(si) aplinką, parenkant mokymosi būdus, priemones ar reikalingą pagalbą, sukurti veiksmingą pastolių taikymo sistemą bei sudaryti sąlygas mokytis visiems kartu.
- UDM prieigoje organizuojamas ugdymas yra nukreiptas į tokių barjerų numatymą ir pašalinimą anksčiau, nei mokinys (-ė) su jais susidurs.
Pavyzdžiui, jeigu mokiniui (-ei) sunkiai sekasi nuosekliai dėstyti mintis raštu, pasiūlykite teksto sudarymo schemą.

Susitarkime

- **Pastoliai ugdyme** - tai priemonių, ugdymo būdų, nukreipiančių klausimų ir kitų laikinos paramos priemonių pasiūlymas mokiniams ir mokinėms, sudarant sąlygas savarankiškai pasiekti numatytą ugdymosi tikslą (Meier, Rossi, 2020).
- **Pagalba** - pagalbos teikėjų dalyvavimas mokinių mokymosi veikloje, padedant jiems ar joms pasiekti numatytų ugdymosi tikslų. UDM prieigoje pagalba naudojama tada, kai mokiniams ar mokinėms siūlomų pastolių nepakanka ugdymosi barjerui išvengti.

Pastoliavimas

Mokymosi procese kliūčių įveikai planuojama ir taikoma parama, kad mokinys pats pasiektų numatyto tikslo (papildomos priemonės, nukreipiantys klausimai, galimybė dirbti su kitu (-ais) mokiniu (-iais), kito mokymosi būdo pasiūlymas ir kt.).

Parama teikiama kiekvienam mokiniui, kuris susiduria su mokymosi kliūtimis.

(iš teminio išorinio vertinimo rodiklių, 2021)

PRAKTIKOJE TAI:

- anksčiau aptarto maisto žodyno sąrašai;
- sąrašas su iš anksto pristatytu žodynu;
- video filmukai su subtitrais;
- dalomoji medžiaga su pagrindine informacija (trumpas variantas);
- aprašas su anksčiau aptartais reikalavimais pasakos ilgiui, stiliui, siūlomam žodynui, gramatikai ir strategijomis klaidoms taisyti;
- etc.

PASTOLIAI MOKINIAMS (Iš mokytojos Ingos užrašų)

- Pateikti sąvokų paaiškinimus

PVZ.: **THERAPY** - the treatment of disease or of any physical or mental disorder by medical or physical means, usually excluding surgery.

THERAPY - THE TREATMENT OF DISEASE OR OF ANY PHYSICAL OR MENTAL DISORDER BY MEDICAL OR PHYSICAL MEANS, USUALLY EXCLUDING SURGERY.

(padidintas šriftas – mokiniams su regos problemomis, turintiems dėmesio, skaitymo sutrikimus)

- Pateikti naujų (sunkių) žodžių vertimus
- Išsiaiškinti (suvienodinti žinojimą) apie ligas, gydymo metodus ir t.t.
- SUP mokiniams pateikti mažesnės apimties temą ir žodyną.

UDM tikslas - mokinys besimokantis ekspertas

pateikti įvairių būdų
mokiniam (-ėms) sudominti

*motyvuotas ir tikslo
siekiantis*

- noriai mokosi naujų dalykų ir yra motyvuotas;
- siekia mokymosi tikslo;
- geba kelti sudėtingus mokymosi tikslus;
- geba sutelkti pastangas tikslo siekimui;
- geba atpažinti ir reguliuoti savo emocines reakcijas, kurios trukdytų ar blaškytų sėkmingam mokymuisi

pateikti įvairių būdų žinioms
suprasti ir operuoti jomis

išradingas ir sumanus

- geba susieti ankstesnes žinias su naujomis;
- geba aktyvuoti ankstesnes žinias, kad galėtų identifikuoti, organizuoti, nustatyti prioritetus ir įsisavinti naują informaciją;
- atpažinti priemones ir išteklius, kurie padėtų rasti susisteminti ir įsiminti naują informaciją;
- žino kaip transformuoti naują informaciją į prasmingą ir naudingas žinias

pateikti įvairių būdų
mokymosi veiklai ir
rezultatams pademonstruoti

*strateguojantis ir į
tikslą orientuotas*

- geba planuoti mokymąsi;
- geba kurti veiksmingas strategijas ir taktiką mokymuisi optimizuoti;
- organizuoti išteklius ir priemones, kad palengvintų mokymąsi;
- stebėti savo pažangą;
- atpažinti ir pripažinti savo stipriąsias ir silpnąsias puses;
- keisti mokymosi planus ir strategijas, kurie yra neveiksmingi

Susitarkime

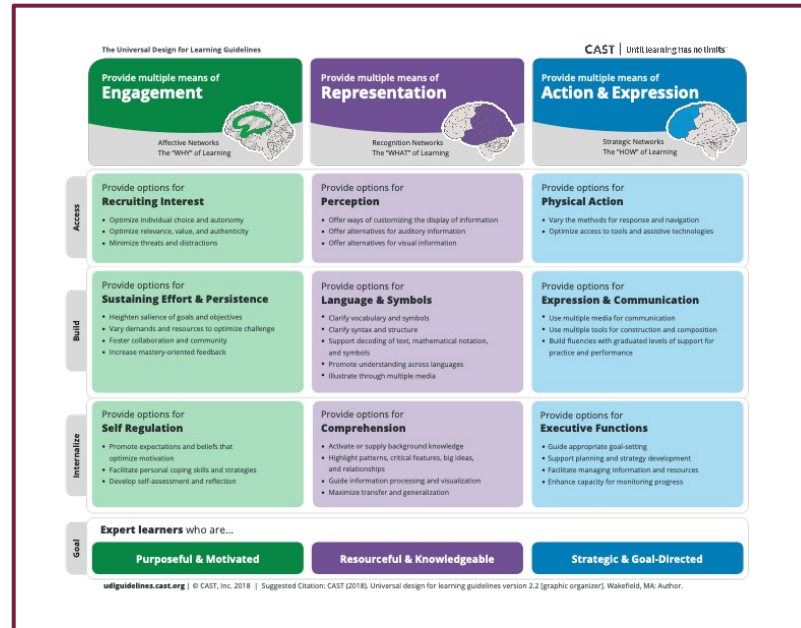
- **Mokinys - besimokantis ekspertas** - tai mokinys (-ė), kuris (-i) orientuojasi į tikslą, pasižymi vidine motyvacija, planuoja žingsnius tikslams pasiekti ir stebi progresą, ieško naujų žinių, rūpinasi savo mokymusi ir valdo nesėkmės įveikos procesus bei išlaiko motyvaciją (Meyer, Rose, Gordon, 2014; McDowell, 2019; Darling-Hammond ir kt., 2020).

Iš: Universalus dizaino mokymuisi gairės: mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai, 2023

**Ekspertas ≠ aukšti
pasiekimai**

UDM gairės

- Tai yra pasiūlymų rinkinys, kurį galima pasitelkti siekiant sumažinti mokymosi barjerus ir maksimaliai padidinti mokymosi galimybes visiems besimokantiejiems.
- Pasiūlymai gali būti maišomi ir derinami pagal konkrečius mokymo(si) tikslus ir gali būti taikomi konkrečioms turinio sritims bei kontekstams.

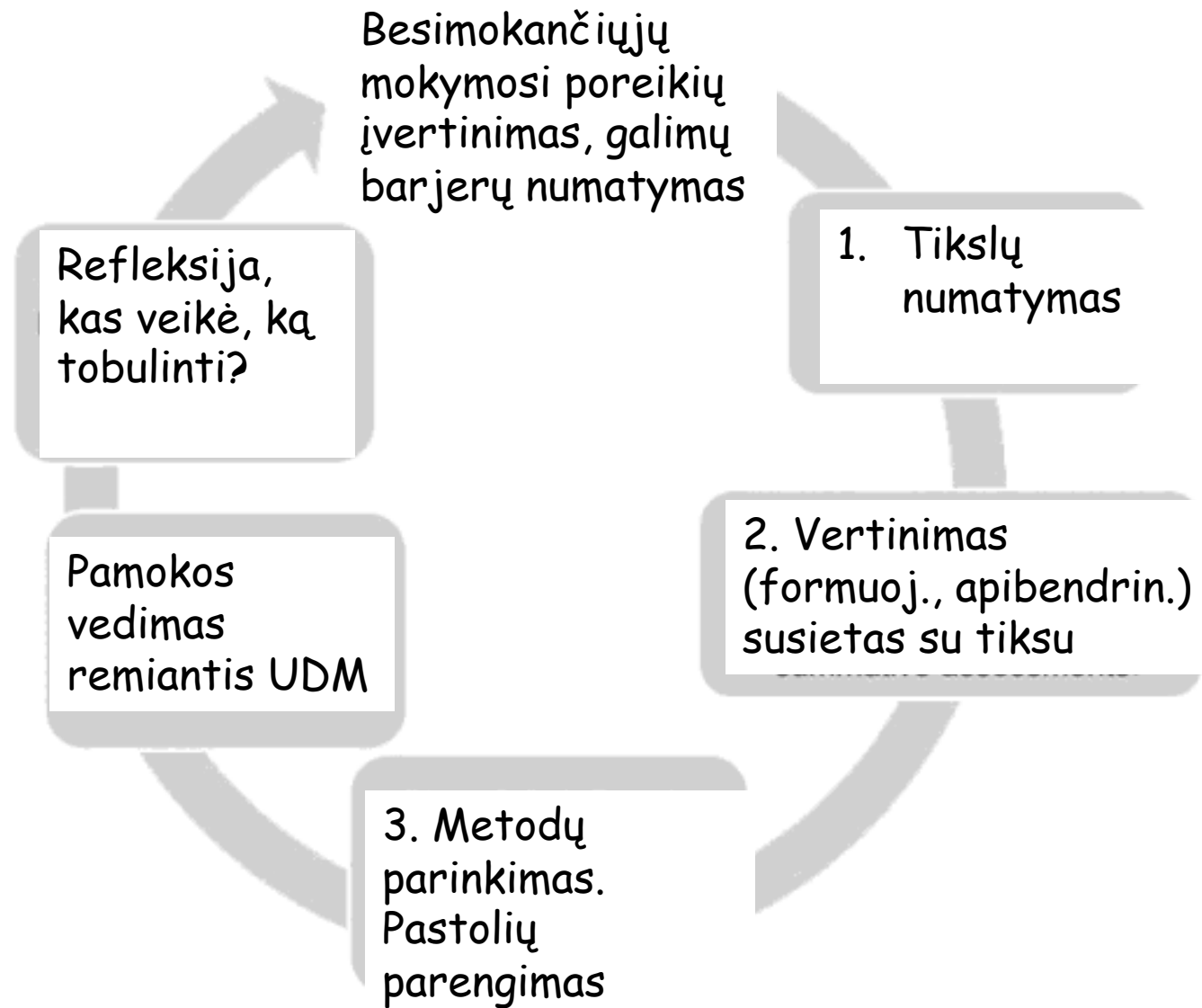

CAST (2018). Universal Design for Learning Guidelines version 2.2. <http://udlguidelines.cast.org>

Universalaus dizaino mokymuisi gairės

Mokymosi sėkmės kelias kiekvienam ir kiekvienai

<https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/04/Universalaus-dizaino-mokymuisi-gaires.pdf> , p. 37-39

Pamokos planavimo ciklas

Besimokančiųjų poreikiai

Yra sutariama dėl 3-jų poreikių grupių:

- kognityvinė (mąstymas), pvz. nepriklausomas mąstymas
- emocinė (jausmai ir socialiniai poreikiai), pvz. priklausymo jausmas; komunikuoti porose;
- psichomotorinė (fizinė / kinestetinė), pvz. miegas.

„Gabūs“ mokiniai

Ką mums sako mokslas?

Galimybės

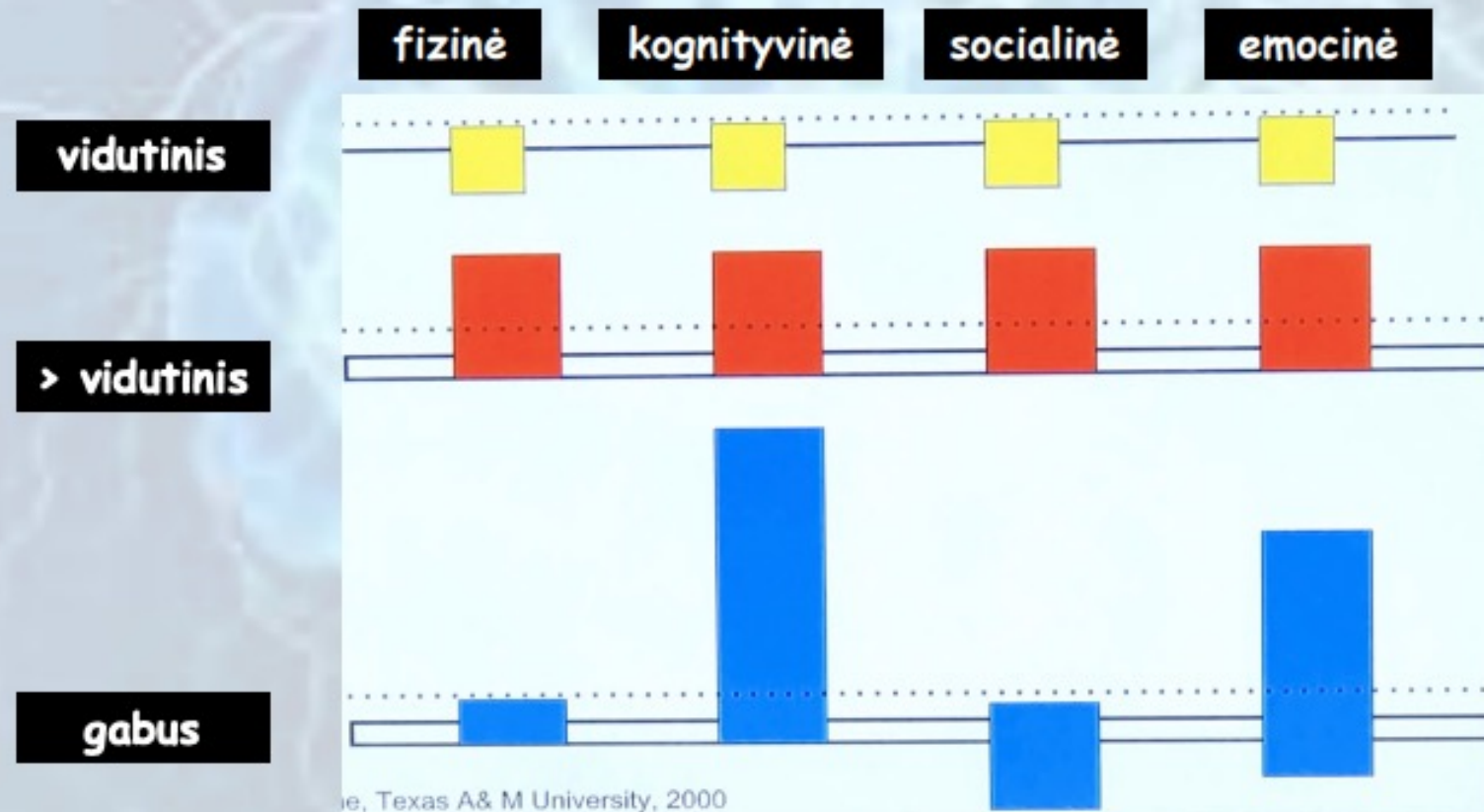
- Gali išlaikyti ilgai dėmesio koncentraciją, jei...;
- Turi gerą atmintį;
- Geba mąstyti abstrakčiai;
- Užuojautos ir empatijos turėjimas, jei...;
- Kūrybiškas;
- Išlavėjusi vaizduotę;
- Nepriklausomas mąstymas;
- ....

Kliūtys

- Greitai atsibosta įprastinės veiklos;
- Perfekcionistai;
- Ypač emociškai jautrūs;
- Neatitinkantis reikalavimo elgesys;
- Nepasiekiantys rezultatų, nors gali;
- Negebantys megzti socialinių ryšių;
- Polinkis į perdėtą savikritiką;
- .....

Šaltiniai: Pohl, 2012; Davis & Rimm, 2004; ir kt.

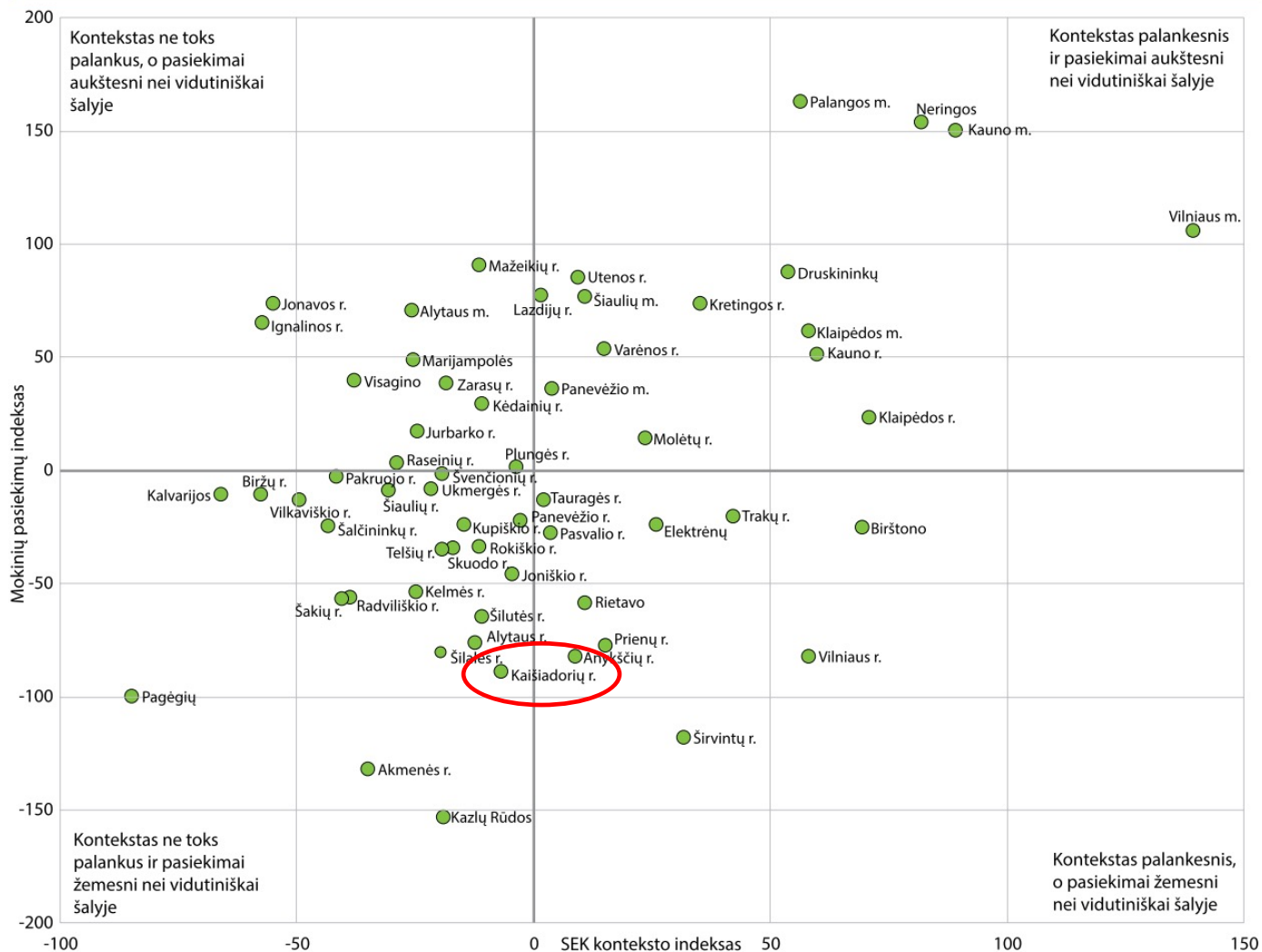
Asinchroniškas vystymasis („Kolumbo“ grupė, 1991)

SEK mokinių ugdymas

2.3.24 pav. Aukštesniųjų mokinių pasiekimų dažniau pasiekiami savivaldybėse, kurių SEK kontekstas palankesnis

Savivaldybių sklaida pagal SEK konteksto ir mokinių pasiekimų indeksus

Paaiškinimai:

SEK konteksto indeksui apskaičiuoti naudoti šie rodikliai: bendrojo ugdymo mokinių skaičiaus pokytis (2020–2023 m.); registruotų bedarbių ir darbingo amžiaus asmenų skaičiaus santykis (2023 m.); vidutinis savivaldybės gyventojų darbo užmokestis (2023 m.); mokinių, gaunančių finansinę ir kitokią paramą, dalis (2023 m.); savivaldybės kultūros indeksas (2022 m.).

Mokinių pasiekimų indeksui apskaičiuoti naudoti šie rodikliai: NMPP bent pagrindinį skaitymo ir matematikos pasiekimų lygį pasiekusių 4 kl. mokinių dalis (2023 m.); įgijusių pagrindinį išsilavinimą ir toliau besimokančių mokinių dalis (2023 m.); apibendrintas VBE rodiklis (2023 m.); dalykų olimpiadų ir konkursų prizinių skaičius, tenkantis 10 tūkst. mokinių (2022–2023 m. m.).

Ašių reikšmė arba taškas [0,0] rodo savivaldybėms apskaičiuotų indeksų reikšmių vidurkį.

Hodgen ir kt. (2020) 107 mokslo studijų,
vykdytų Anglijoje metaanalizė

Low attainment in mathematics:

an investigation focusing on
Year 9 pupils in England

MAIN REPORT

Jeremy Hodgen, Robert Coe, Colin Foster and Margaret Brown
with Steve Higgins and Dietmar Küchemann

<...> į mokinio savarankišką mokymąsi orientuotos strategijos yra mažiau paveikios žemų pasiekimų mokiniams <...>

<...> 1 iš 12 atrinktų priemonių, gerinant žemų pasiekimų mokinių mokymosi rezultatus - **TIESIOGINIS MOKYMAS**

<...> tiesioginis mokymas nėra tik suplanuotų dalyko žinių / informacijos perteikimas. Jam būdingi mokytojo iš anksto apgalvoti, kruopščiai parengti paaiškinimai struktūrizuotam mokinio veikimui ir grįžtamasis ryšys.

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
M C M X X I I

KELIŲ Į VAIKO SĖKMĘ IEŠKANT

„INICIATYVA SAVIVALDYBEI“ – IŠŠŪKIS MOKYKLOMS
INICIATYVIŲ MOKYKLŲ PATIRTYS

Projektas "Iniciatyva savivaldybėms"
(2016-2018 m.)
5 Kupiškio r. mokyklos
Mokyklų atrankos kriterijus - mokinių
pasiekimų gerinimas

<...> Empirinių duomenų pagrindu galima teigti, kad dirbant su mokymosi sunkumų patiriančiais mokiniais taikant **mokymo** strategijas mokinių pasiekimai pagerėja, mokiniai daro pažangą...<...>

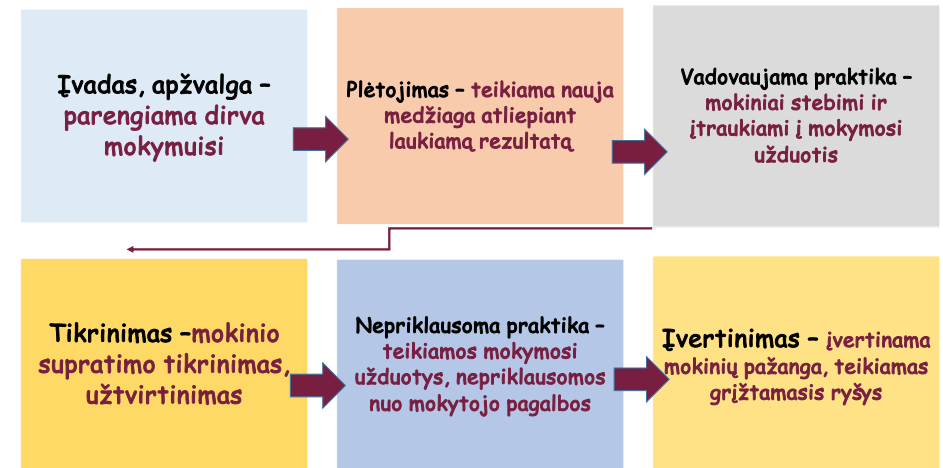
Tiesioginis mokymas

Teoretikų (pvz. Renard, 2019) pripažįstama, kad tiesioginio mokymo strategijos taikymas susijęs su geresniais skaitymo, tarimo ir matematikos rezultatais.

Tiesioginis mokymas

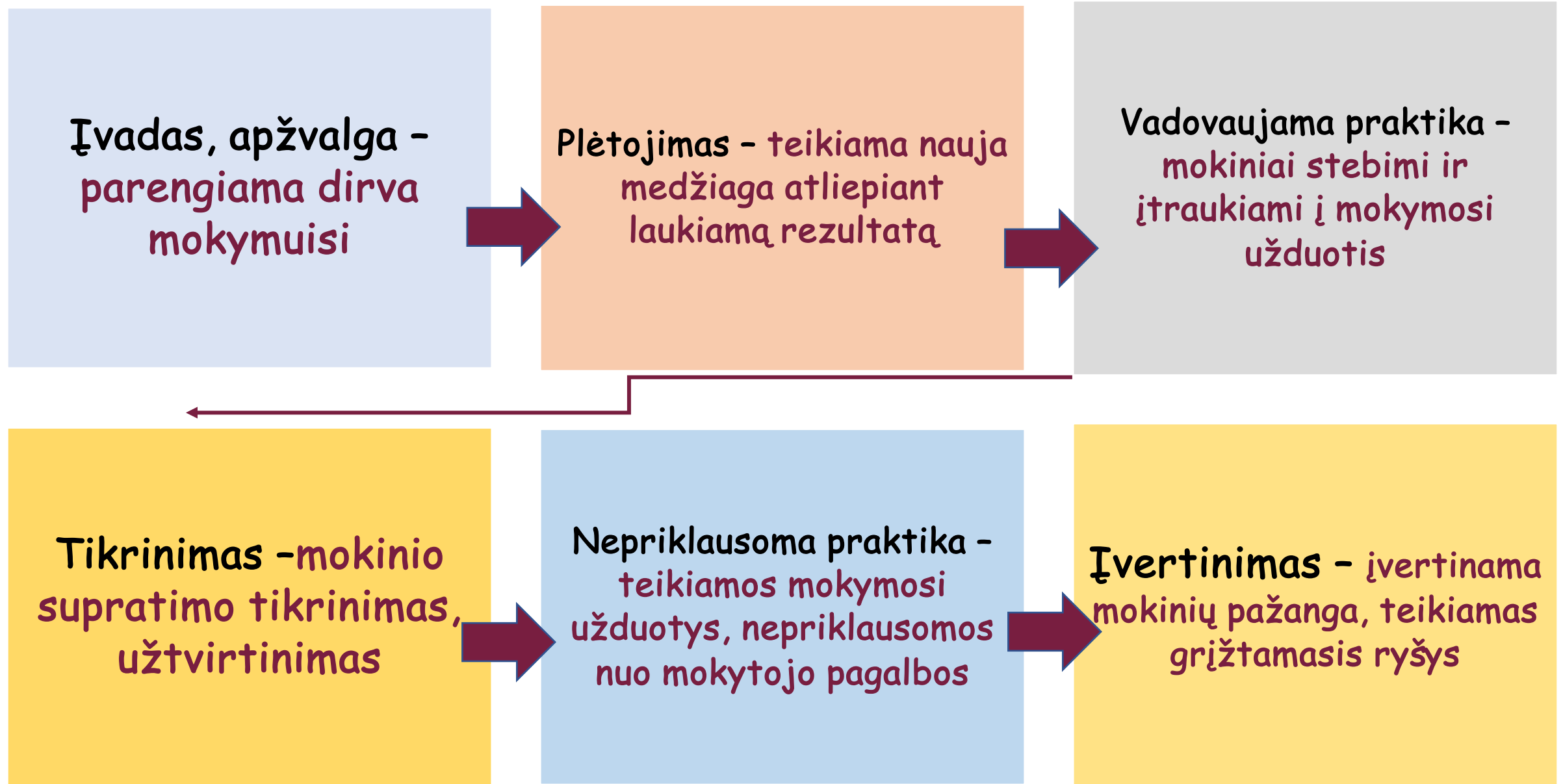
(Jacobs, Michaels, 2007; Higuera-Herbada et al, 2019)

Tiesioginis mokymas

(Jacobs, Michaels, 2007; Higueras-Herbada et al, 2019)

825 Danijos
m-klos, 56 000
mokinių

<...> į mokinius orientuota
mokymo strategija Danijos
mokyklose neigiamai
koreliuoja su mokinių
pasiekimais apskritai ir
ypač su nepalankioje
padėtyje esančių mokinių
pasiekimais.

BRITISH JOURNAL OF SOCIOLOGY OF EDUCATION, 2015
VOL. 38, NO. 4, 533–550
<http://dx.doi.org/10.1080/01425692.2015.1093409>

Student-centered instructional strategies linking mechanisms of educational inequality to instructional strategy

Ida Gran Andersen^{a,b} and Simon Calma^a

^aSfi – The Danish National Centre for Social Research, University of Copenhagen, Denmark; ^bDepartment of Political Science, University of Mainz, Germany

ABSTRACT

Research in the sociology of education argues that the educational system provides different learning opportunities for students with different socioeconomic backgrounds and that this circumstance makes the educational process an important institutional context for the reproduction of educational inequality. Using combined survey and register data for more than 56,000 students in 825 schools, this article conducts the first empirical test of the argument that instructional strategies which emphasize student responsibility and activity, also referred to as student-centered instruction, increase educational inequality. We analyze whether the impact of student-centered instructional strategies on academic achievement differs for students with different socioeconomic backgrounds. Results suggest that a student-centered instructional strategy has a negative impact on academic achievement in general, and for students with low parental education in particular. Our findings support the argument that the instructional strategy of schools is an important mechanism in generating educational inequality through the stratification of learning opportunities.

ARTICLE HISTORY

Received 16 November 2014
Accepted 2 September 2015

KEYWORDS

Educational success;
inequality of educational
opportunity; instructional
strategies; student-centered
instruction

Is traditional teaching related to student achievement? between-subject approach

Guido Schwerdt^{a,*}, Amelie C. Walther^b

^a CESifo and Ifo Institute for Economic Research, Poschingerstr. 2, 80539 Munich, Germany
^b University of Mainz, Jakob-Welder-Weg 4, 55128 Mainz, Germany

ARTICLE INFO

Article history:
Received 8 May 2009
Received in revised form
17 November 2010
Accepted 22 November 2010

JEL classification:
I21
C23

Keywords:
Teaching practices
Educational production
TIMSS
Between-subject variation

<...> mokinių pasiekimai gerėja kai
mokytojai daugiau laiko moko paskaitos
stiliumi.

<...> nors naujesni mokymo metodai gali
būti naudingi mokinių pasiekimams, jei
jie būtų įgyvendinami idealiai, tačiau
vien tik skatinant mokytojus pamokose
atsisakyti tradicinio paskaitų stiliaus ir
pereiti prie problemų sprendimo,
nesirūpinant, kaip tai įgyvendinama,
mokinių pasiekimai gali būti mažai
geresni.

Jungtinės Valstijos,
TIMSS (2003) 8-okų
matematikos ir
gamtos mokslai

ABSTRACT

Recent studies conclude that teaching practices are important for student learning but it remains uncertain what actually determines effective teaching. This study directly peers into the black box of educational production by investigating the relationship between lecture style teaching and student achievement. Based on matched student-teacher data for the US, the estimation strategy exploits between-subject variation to control for unobserved student traits. Results indicate that traditional lecture style teaching is associated with significantly higher student achievement. No support for detrimental effects of lecture style teaching can be found even when evaluating possible selection biases due to unobservable teacher characteristics.

© 2010 Elsevier Ltd. All rights reserved.

Savivaldus mokymasis ir žemų pasiekimų ar nepasiekimų priežastiniai

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
M C M X X I I

Estija, 6 m-klos, 122
mokiniai, 14-16 m.
amžiaus

ORIGINAL RESEARCH
published: 28 October 2021
doi: 10.3389/feduc.2021.718296

Differences in Self-Directed Learning: Middle-School Students' Autonomous Outdoor Studying

Önne Uus*, Kadri Mettis, Terje Väljataga and Tobias Ley

School of Educational Sciences, Tallinn University, Tallinn, Estonia

The use of self-directed learning (SDL) is an increasingly widespread trend in schools, although its core—the student's attentional capability for multi-level processing—to construct relevant concepts and at the same time to keep in mind the needed sub-items, while also directing one's own learning, has not been thoroughly investigated. We examined autonomous learning outdoors in small groups with 122 school students aged 14–16 years (the period that, through the developmental peculiarities of puberty, causes variety in cognitive skills). To detect whether individual characteristics reflect in students' SDL progress, we measured participants' pre-knowledge, their problem-solving strategies, and post-knowledge. We also asked about their prior SDL experience. The results showed 1) relations between one's pre-and post-knowledge levels; 2) the impact of gender in the SDL efficacy; 3) the difficulty to memorize in the course of complex tasks while learning on one's own. Our work gives insight into the SDL-specific heightened cognitive demand: school students' cognitive obstacles in heavy load conditions and their prolonged maturation of executive functions—especially in adolescence as this age group passes its normal biological spurts of the human developmental path—which may differ individually.

Keywords: self-directed learning (SDL), cognitive load (CL), cognitive executive abilities, individual differences in school students' SDL capacity, complex learning

OPEN ACCESS

Edited by:

Antonio P. Gutiérrez de Blanes,
Georgia Southern University,
United States

Reviewed by:

Jeffrey M. DeWiss,
Technical University Dortmund,
Germany
Chih Ming Chu,
National Sun Yat-sen University, Taiwan

Savivaldus mokymasis sukuria žymiai didesnę kognityvinę krūvį besimokančiajam, palyginti su įprastiniais mokymosi metodais (De Bruin ir van Merriënboer, 2017).

<..> dėl struktūrinių skirtumų konkrečiose smegenų žievės srityse egzistuoja dideli individualūs smegenų brandos skirtumai (Blakemore, 2012, p. 8).

<...> Per didelį kognityvinį krūvį, ypač tuo atveju, jei žmogus turi nesubrendusį pažintinį gebėjimą kurti schemas (Janssen ir kt., 2010), gali lemti tik paviršutiniškus naujų žinių įgijimo pokyčius, o ne gilų mokymąsi (Butcher ir Sumner, 2011).

<...> Savivaldžiam mokymuisi reikalingos metakognityvinės strategijos, kurių mokoma retai (De Bruin ir van Merriënboer, 2017).

Savivaldus mokymasis ir žemų pasiekimų ar nepalankaus SEK'o mokiniai

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
M C M X X I I

ORIGINAL RESEARCH
published: 28 October 2021
doi: 10.3389/feduc.2021.718296

Differences in Self-Directed Learning: Middle-School Students' Autonomous Outdoor Studying

Önne Uus*, Kadri Mettis, Terje Väljataga and Tobias Ley

School of Educational Sciences, Tallinn University, Tallinn, Estonia

The use of self-directed learning (SDL) is an increasingly widespread trend in schools, although its core—the student's attentional capability for multi-level processing—to construct relevant concepts and at the same time to keep in mind the needed sub-items, while also directing one's own learning, has not been thoroughly investigated. We examined autonomous learning outdoors in small groups with 122 school students aged 14–16 years (the period that, through the developmental peculiarities of puberty, causes variety in cognitive skills). To detect whether individual characteristics reflect in students' SDL progress, we measured participants' pre-knowledge, their problem-solving strategies, and post-knowledge. We also asked about their prior SDL experience. The results showed 1) relations between one's pre-and post-knowledge levels; 2) the impact of gender in the SDL efficacy; 3) the difficulty to memorize in the course of complex tasks while learning on one's own. Our work gives insight into the SDL-specific heightened cognitive demand: school students' cognitive obstacles in heavy load conditions and their prolonged maturation of executive functions—especially in adolescence as this age group passes its normal biological spurts of the human developmental path—which may differ individually.

Keywords: self-directed learning (SDL), cognitive load (CL), cognitive executive abilities, individual differences in school students' SDL capacity, complex learning

OPEN ACCESS

Edited by:

Antonio P. Gutiérrez de Blanes,
Georgia Southern University,
United States

Reviewed by:

Jeffrey M. DeWiss,
Technical University Dortmund,
Germany
Chih Ming Chu,
National Sun University, Taiwan

Amžiaus ir lyties skirtumai:

- tik apie 16 m. susiformuoja smegenų dalis, atsakinga už sudėtingų užduočių atlikimą;
- mergaitės labiau nei berniukai yra linkusios įdėti pastangas mokytantis;
- lytinio brendimo įtaka (testosteronas);
- .....

Savivaldus mokymasis ir žemų pasiekimų ar nepalankaus SEK'o mokiniai

VYTAUTO
DIDŽIOJO
UNIVERSITETAS
M C M X X I I

frontiers
in Education

ORIGINAL RESEARCH
published: 28 October 2021
doi: 10.3389/fpsyg.2021.718299

Differences in Self-Directed Learning: Middle-School Students' Autonomous Outdoor Studying

Örme Uus¹, Kadri Mettis, Terje Välijätga and Tobias Ley

¹School of Educational Sciences, Tallinn University, Tallinn, Estonia

The use of self-directed learning (SDL) is an increasingly widespread trend in schools, although its core—the student's attentional capability for multi-level processing—to construct relevant concepts and at the same time to keep in mind the needed sub-tasks, while also directing one's own learning, has not been thoroughly investigated. We examined autonomous learning outdoors in small groups with 122 school students aged 14–16 years (the period that, through the developmental peculiarities of puberty, causes variety in cognitive skills). To detect whether individual characteristics reflect in students' SDL progress, we measured participants' pre-knowledge, their problem-solving strategies, and post-knowledge. We also asked about their prior SDL experience. The results showed 1) relations between one's pre- and post-knowledge levels; 2) the impact of gender in the SDL efficacy; 3) the difficulty to memorize in the course of complex tasks while learning on one's own. Our work gives insight into the SDL-specific heightened cognitive demands; school students' cognitive obstacles in heavy load conditions and their prolonged maturation of executive functions—especially in adolescence as this age group passes its normal biological spurts of the human developmental path—which may differ individually.

OPEN ACCESS

Edited by:
Antonio P. Gutierrez de Blanes,
Georgia Southern University,
United States

Reviewed by:
Julius M. Diebel,
Technical University of Braunschweig,
Germany
Chen Ming Chen,
National Sun Yat-sen University, Taiwan

Keywords: self-directed learning (SDL), cognitive load (CL), cognitive executive abilities, individual differences in school students' SDL capacity, complex learning

<...> negalime laikyti savaime suprantamu dalyku, kad visi mokiniai gaus vienodą naudą, jei įgyvendinsime sudėtingus savivaldžiam mokymuisi priskirtinus metodus, kad parengtume juos savarankiškai įgyti ir taikyti žinias.

<...> atsižvelgiant į dar ne visiškai subrendusius paauglių mokinių pažintinius gebėjimus ir individualius skirtumus šiame kelyje, susijusius su brendimo procesais smegenų vystymesi, šie aspektai yra svarbūs rengiant savivaldžiam mokymuisi užduotis, kad mokiniai nebūtų per daug apkrauti.

<...> besimokantieji dažnai neturi reikiamų įgūdžių, strategijų ir gebėjimų išlaikyti dėmesį, reikalingą savivaldžiam mokymuisi. Tai gali lemti neefektyvų žinių įgijimą, blogiausiu atveju - akademinį perdegimą ir (arba) mokinių psichikos sveikatos problemas.

<...> svarbu moksleivius supažindinti su tinkamomis strategijomis, kad jie išvengtų kognityvinės perkrovos, gebėtų atspariai veikti mokymosi situacijose ir ateityje susidoroti su vis didėjančiu informacijos kiekiu, kad galėtų suformuoti savarankiškas ir tinkamas konceptualias išvadas.

VDU ŠA 2021 m. vykdytas LMT projektas;
4 mokyklos iš nepalankaus SEK

<...> mokiniams, kurie turi mažai žinių ir nėra įvaldę įgūdžių (pradedantieji mokiniai) būtinas **aiškus ir tikslus mokytojo vadovavimas**.

<...> priklausomai nuo mokinio pasirengimo (žinių ir įgūdžių) mokytojas turi parinkti atitinkamą mokymo strategiją.

<...> **vadovavimas mokymui** mažinamas, besimokančiajam įgyjant pakankamus žinių ir įgūdžių pagrindus ir „vidines“ gaires, kad galėtų pats savarankiškai mokytis.

Mokymuisi palankios aplinkos kūrimas

Rekomendacijos
mokyklų vadovams ir
švietimo politikams

Mokymuisi palankios aplinkos kūrimas

Rekomendacijos mokyklų vadovams ir švietimo politikams

5 pav. Mokytojo vadovaujamo mokymo principai

5 lentelė. Mokytojo darbo ypatumai, atsižvelgiant į mokinių pasirengimo mokymuisi skirtumus

Pradedantieji mokiniai	Pažengusieji mokiniai	Mokiniai ekspertai
Šiems mokiniams reikalingas išsamus kiekvieno užduoties žingsnio paaiškinimas, vedantis prie sprendimo. Labai padeda kartu atlikti užduočių pavyzdžiai (<i>angl. worked examples</i>).	Šiems mokiniams vis dar reikia mokytojo pagalbos, padedami jie atlieka dalį užduoties, tačiau likusią dalį jau gali atlikti patys.	Mokiniai ekspertai užduotis dažniausiai atlieka savarankiškai, savarankiškumas tikslingai skatinamas.
Išsamus atskirų užduoties etapų atlikimo paaiškinimas sudaro galimybes mokiniams naudoti tą pačią strategiją panašiai užduočiai atlikti.	Pažengusiems mokiniams suteikiama tiek paramos, kad nepervargtų, tai yra nepatirtų per didelės kognityvinės apkrovos. Drauge jie skatinami praplėsti žinias, mokyti savarankiškai.	Šie mokiniai taip pat turėtų būti skatinami paprašyti pagalbos, kai jos reikia, bet tuo pačiu turi būti auginamas ir jų pasitikėjimas savimi, savarankiškumas.

Mokinių, turinčių netipinius
elgesio ar raidos bruožus,
poreikiai

Sritis

Aspektas

Sritis	Aspektas
Riboti interesai	Vaiko ar asmens susidomėjimas specifine tema, objektu ar veikla yra išskirtinai stiprus ir siaurai orientuotas (pvz. tam tikros rūšies gyvūnai, transporto priemonės, mokslinės temos)
	Interesai dažnai tęsiasi ilgą laiką ir kartojasi.
	Susidomėjimas trukdo kitiems įprastiems veiksams ar socialinei veiklai.
	Nenoras nukrypti nuo nustatyto intereso ar įprastos rutinos.
	Asmuo patiria stresą, kai negali užsiimti savo interesais.
Percepcija	Kiek asmuo reaguoja į tam tikrus sensorinius dirgiklius (pvz., garsą, šviesą, tekstūras, temperatūrą)
	Asmuo per daug reaguoja į dirgiklius (pvz., garsūs triukšmai sukelia stresą ar net fizinį diskomfortą), arba priešingai, jų nesureikšmina.
	Sunkumai apdorojant ir integruojant kelis pojūčius vienu metu.
	Konkrečios aplinkos sąlygos (pvz., triukšmas, ryški šviesa) veikia elgesį ir savijautą.
Ritualai	Nuolatinis tų pačių veiksmų kartojimas (pvz., tvarkingai išdėstyti daiktai, specifinė žaidimų seka).
	Atsparumas pokyčiams kasdienėje veikloje ar įprastuose veiksmuose.
	Ritualinis elgesys turi raminantį ar kitokį aiškų tikslą. / Ritualai gali būti naudojami stresui mažinti arba tvarkai palaikyti.
	Kaip asmuo reaguoja, kai ritualas ar rutina sutrinka.
	Ar ritualai pasireiškia tik tam tikroje aplinkoje ar visose gyvenimo srityse.

Tęsinys...

Sritis	Aspektas
Socialinė komunikacija	Sunkumai suprantant ir naudojant kūno kalbą, gestus, veido išraiškas.
	Sunkumai palaikant pokalbį, suprantant humorą, metaforas ar netiesiogines užuominas.
	Asmuo gali spontaniškai pradėti pokalbį, keisti temas.
	Asmuo laukia, kol kiti ims iniciatyvos pokalbiui.
	Problemos suprantant bendravimo kontekstą ar taisykles.
Socialinė interakcija	Asmuo siekia socialinio ryšio.
	Asmuo vengia kontaktų su kitais.
	Sunkumai suprantant kitų emocijas ir tinkamai į jas reaguojant.
	Kaip asmuo dalyvauja grupiniuose užsiėmimuose, ar yra bendradarbiaujantis, ar pasitraukiantis.
	Asmuo atpažįsta ir supranta socialinius ženklus, pvz., šypsena, susirūpinimo išraišką
	Asmuo gali užmegzti ir išlaikyti draugystes ar kitas ilgalaikes socialines sąveikas.
	Tiesioginis interakcijos būdas - tiesioginis kontaktas (akis į akį).
Netiesioginis interakcijos būdas - per tekstą ar piešinius.	

Apmąstykite:

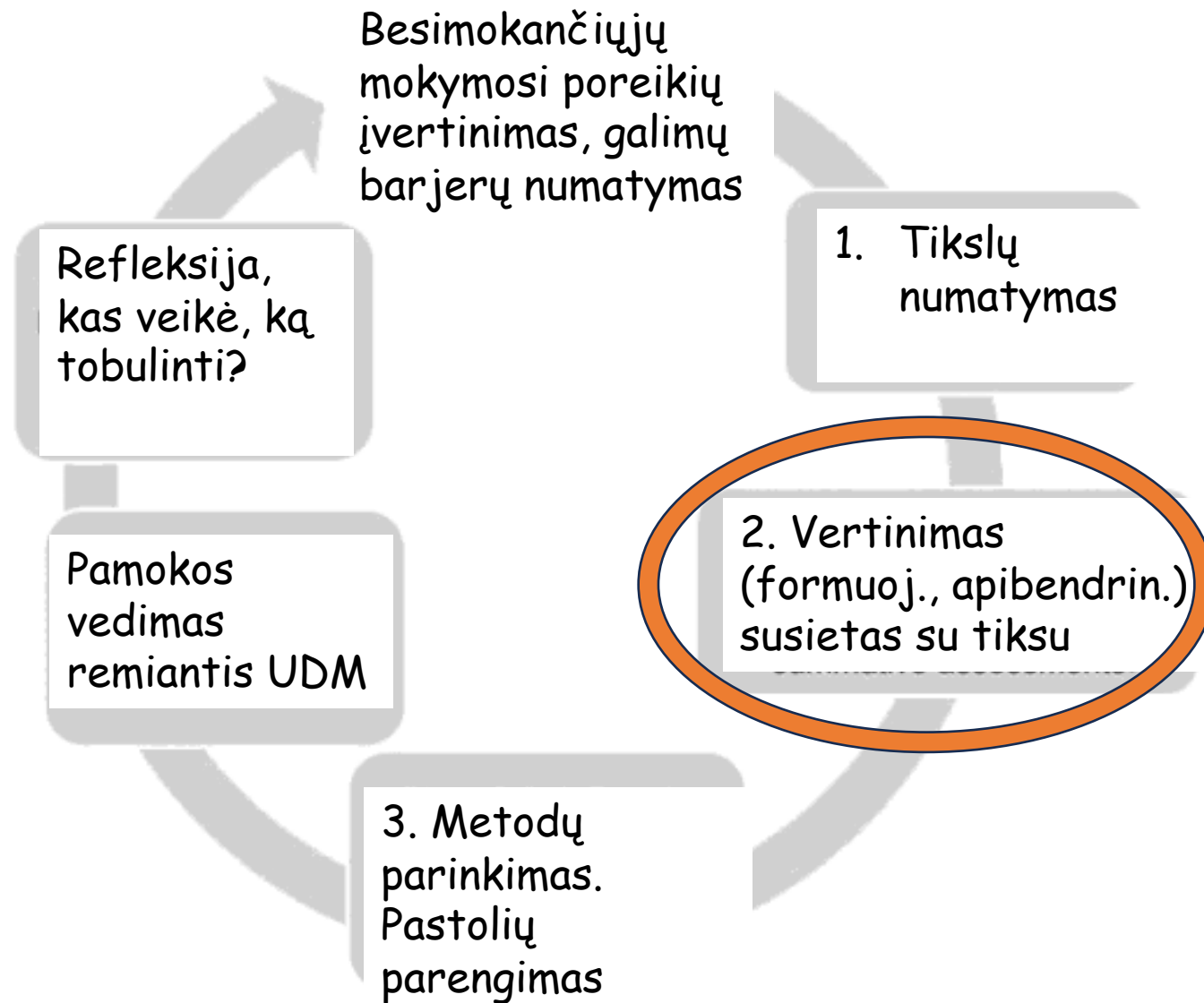
Ar tai, ką žinote apie konkretų mokinį ar mokinę, padeda:

1. suprasti, koku būdu pateiktą informaciją (vaizdu, garsu, per aktyvią veiklą ir kt.) jis (ji) lengviau analizuotų ir įsimintų;

2. numatyti, kokio sudėtingumo analitinė, kūrybinė veikla jam (jai) keltų iššūkį, bet liktų įveikiama;

3. įvertinti, kaip ilgai mokiny (-ė) gali išlaikyti dėmesį;

4. numatyti, kokio pobūdžio mokymosi veiklos būtų prieinamesnės (mokyti su kitais darbiname šurmulyje ar individualiai tyloje)

Pamokos planavimo ciklas

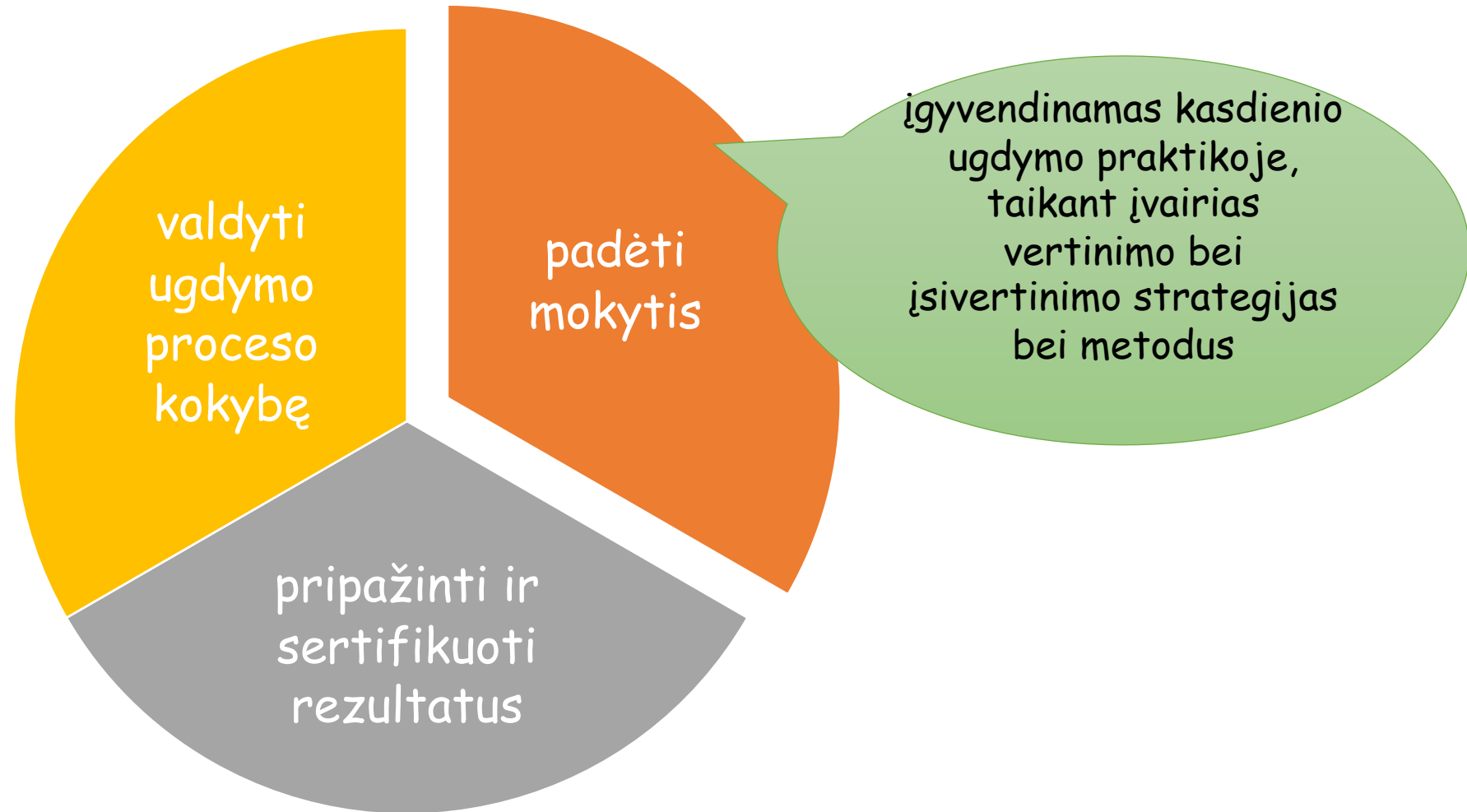
Mokinių pasiekimų
vertinimas UDM

Vertinimo samprata apraše

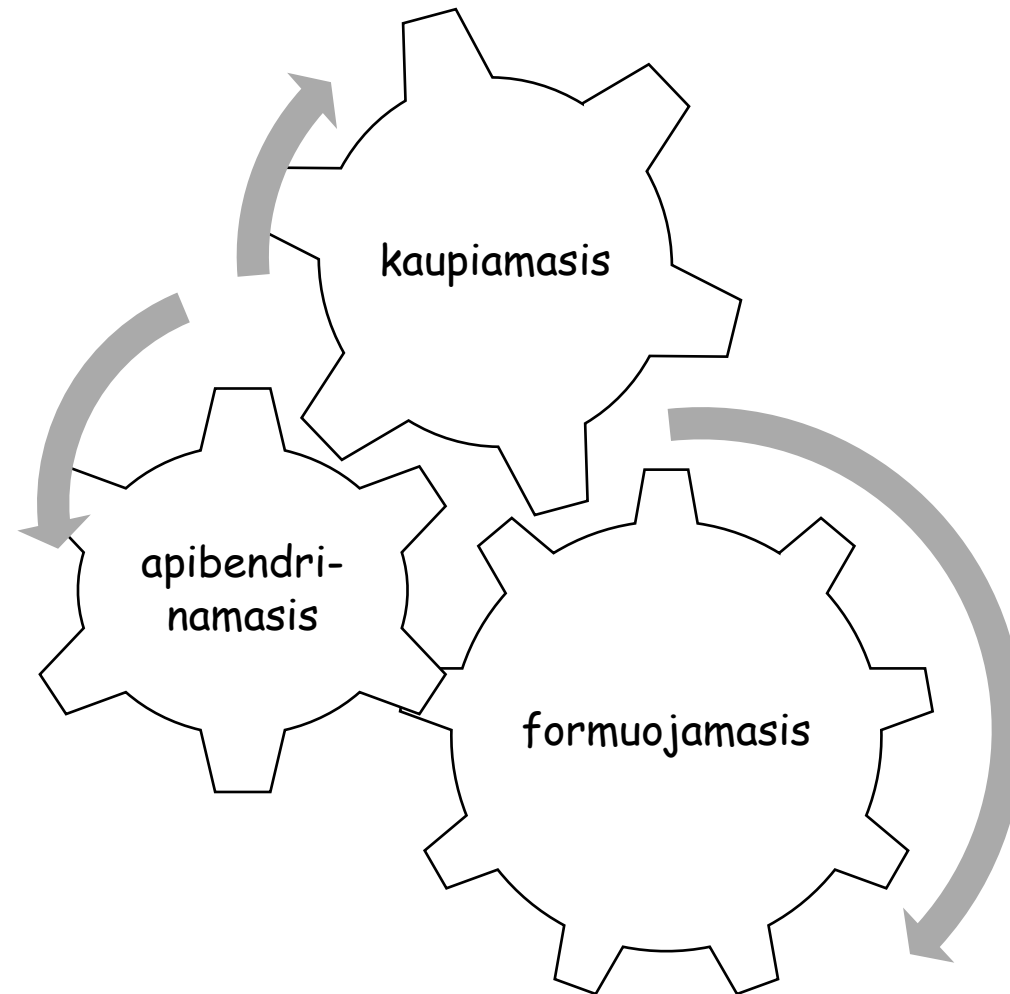
Dėl mokinių, kurie mokosi pagal bendrojo ugdymo programas, mokymosi pasiekimų vertinimo ir vertinimo rezultatų panaudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo (2023 m. rugpjūčio 31 d. Nr. V-1125)

Vertinimas suprantamas kaip mokytojo ir mokinio **tarpusavio sąveika**, kurios metu kaupiama informacija apie mokinio mokymąsi, pažangą ir **įvairiais būdais** teikiamas **grįžtamasis ryšys** mokiniui apie jo pasiekimus, **pateikiamos rekomendacijos** dėl tolesnio mokymosi.

Mokinių mokymosi pasiekimų vertinimo tikslai

Vertinimo tipai

Formuojamasis vertinimas

Formuojamasis vertinimas

Mokslininkas	atsakas	tikrinimas
Hattie	0,81	0,31
Marzano	0,74 (1,13)	

Atsakas besimokančiajam

Petras turėjo nupiešti grafiką. Štai jums pateikiama keletas būdų koks atsakas jam galėtų būti:

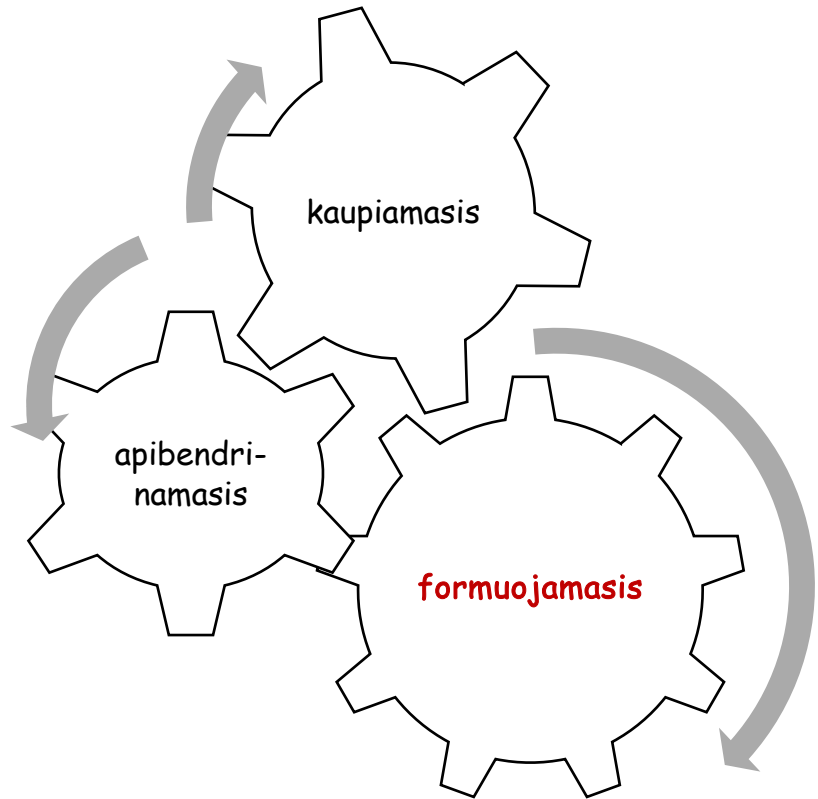
1. 8 iš 10. Gana gerai!
  2. Gerai sužymėti taškai ir nuvesta kreivė. Vienetai?
  3. Tavo kreivė puikiai atitinka duotus taškus, bet nesurašei koordinačių ašių vienetų!
  4. Būtina visada nurodyti koordinačių ašių vienetus!
  5. Puikus bandymas.
  6. Taškai ir kreivė pažymėti krupščiai, bet nepamiršk pasižiūrėti, ar ašys turi pavadinimus ir vienetus!
  7. Ašys: prašom įrašyt vienetus; Taškai: viskas teisingai; Kreivė: puikiai tinka
- Kuriuose išvelgtumėte „medalį“ ir / ar „misiją“?

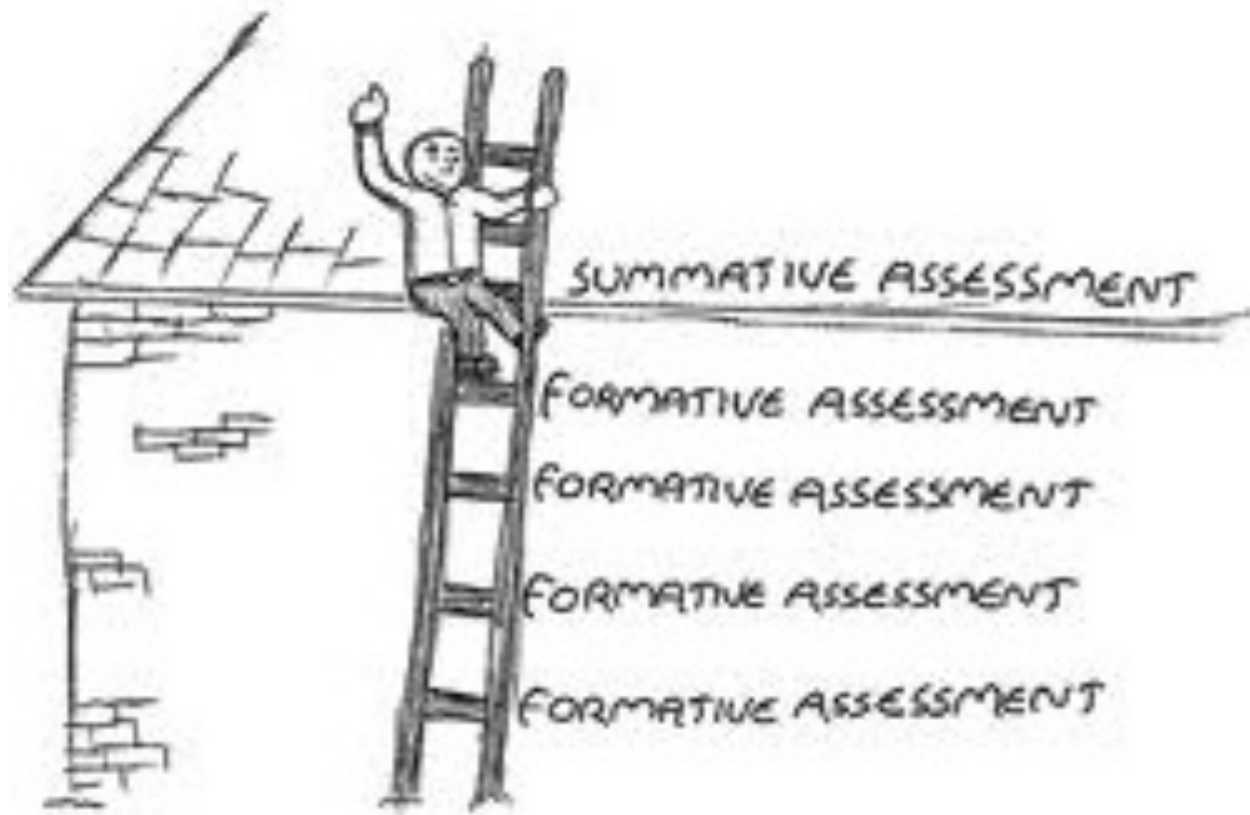
Formuojamasis vertinimas

13. **Pažymys** yra konstatuojamojo pobūdžio grįžtamojo ryšio forma. Tačiau mokinio įgytų kompetencijų vertinimas pažymiu neturėtų būti vyraujanti praktika, nes toks vertinimas **nenurodo tolesnio mokymosi perspektyvų mokiniui.** <...> didesnę vertę už pažymį turi **mokytojo pastebėjimai apie atliktos užduoties kokybę ir rekomendacijos dėl užduoties atlikimo tobulinimo.**

Formuojamasis vertinimas

- Pažymiai vertinant formuojamuoju būdu nerašomi.
- Tai kokybinio pobūdžio informacija, todėl vengiama ją transformuoti į pažymius ar kitus skaičiais reiškiamus įvertinimus.
- Formuojamuoju būdu vertinamas kasdienis mokymasis ir mokinio pažanga, kurio metu sukaupiama informacija, kuri turėtų būti naudojama kasdieniam mokymosi procesui stebėti, planuoti ir jį tobulinti.

"Never grade students while they are still learning. As soon as students get a grade, the learning stops." Alfie Kohn

"Niekada neteikite mokiniams įvertinimų tol, kol vyksta mokymosi procesas. Kai tik mokiniai gauna įvertinimą, jie nustoja mokytis"

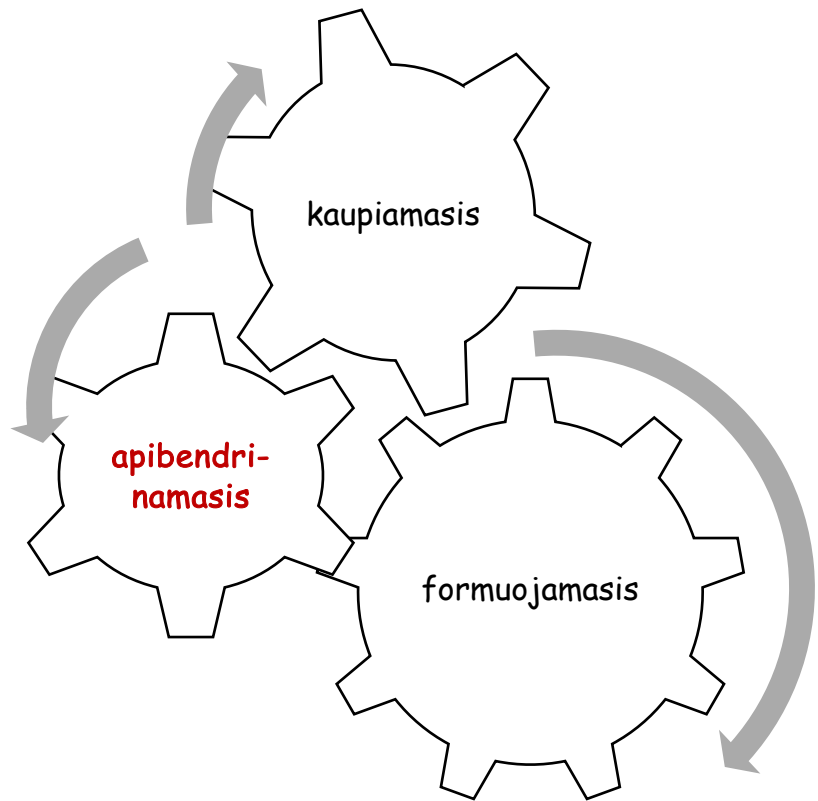
Apibendrinamasis vertinimas

Apibendrinamasis vertinimas UDM

- Gauti vertinimo rezultatai turėtų būti lyginami su nustatytais programos reikalavimais
- Aiškūs mokymosi tikslai ir aiškus jų įvertinimas leis stebėti, vertinti ir įsivertinti, ar tikslai pasiekti.
- Įsitikinkite, ar naudojami vertinimo įrankiai yra prasmingai susiję su tikslais, kurių pasiekimą norite įvertinti.

Apibendrinamasis vertinimas

- Apibendrinamasis vertinimas turi remtis **kriterijais ir pasiekimų lygių aprašais**
- Vertinant pasiekimus apibendrinamuoju būdu, mokinių rezultatai yra naudojami mokinio pasiekimų lygiui nustatyti, užfiksuoti ir vėliau panaudoti rezultatams įskaityti ir įgytam išsilavinimui patvirtinti.

Kriterinis vertinimas

Mokiniai gebės **analizuoti** bankų paskolos gražinimo būdus ir **padaryti sprendimą** kokiomis gražinimo sąlygomis pasirašyti paskolos sutartį

- 1) Aktyvus veiksmožodis
- 2) Esminis turinys
- 3) Kontekstas

Ką mokiniai mokės
išeidami
iš pamokos
(rezultatas)?

Bloom'o taksonomijos (1956) pakopų raktiniai žodžiai

Nutarkite, Formuluokite kriterijus, Įvertinkite, Padarykite išvadas, Pateikite argumentus, Pasakykite savo nuomonę, Nustatykite informacijos patikimumą

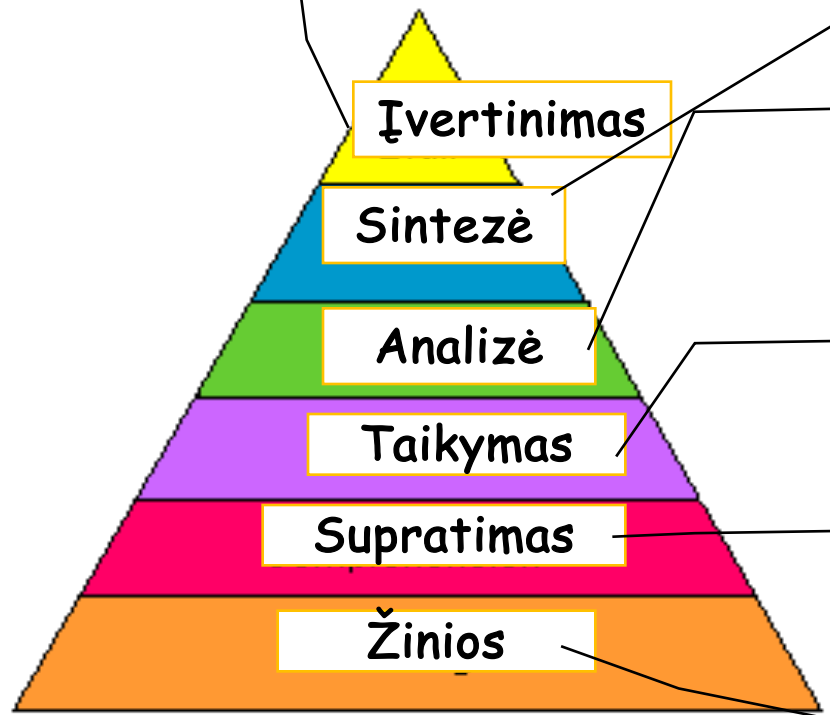
Sukurkite, Suformuluokite sprendimą, Numatykite planą, Susiekite, Išdėstykite, Apibendrinkite, Sukonstruokite

Išnagrinėkite, Suskirstykite, Klasifikuokite, Raskite ryšį, Atskirkite, Atpažinkite, Išskirkite, Palyginkite, Sugrupuokite, Supriešinkite

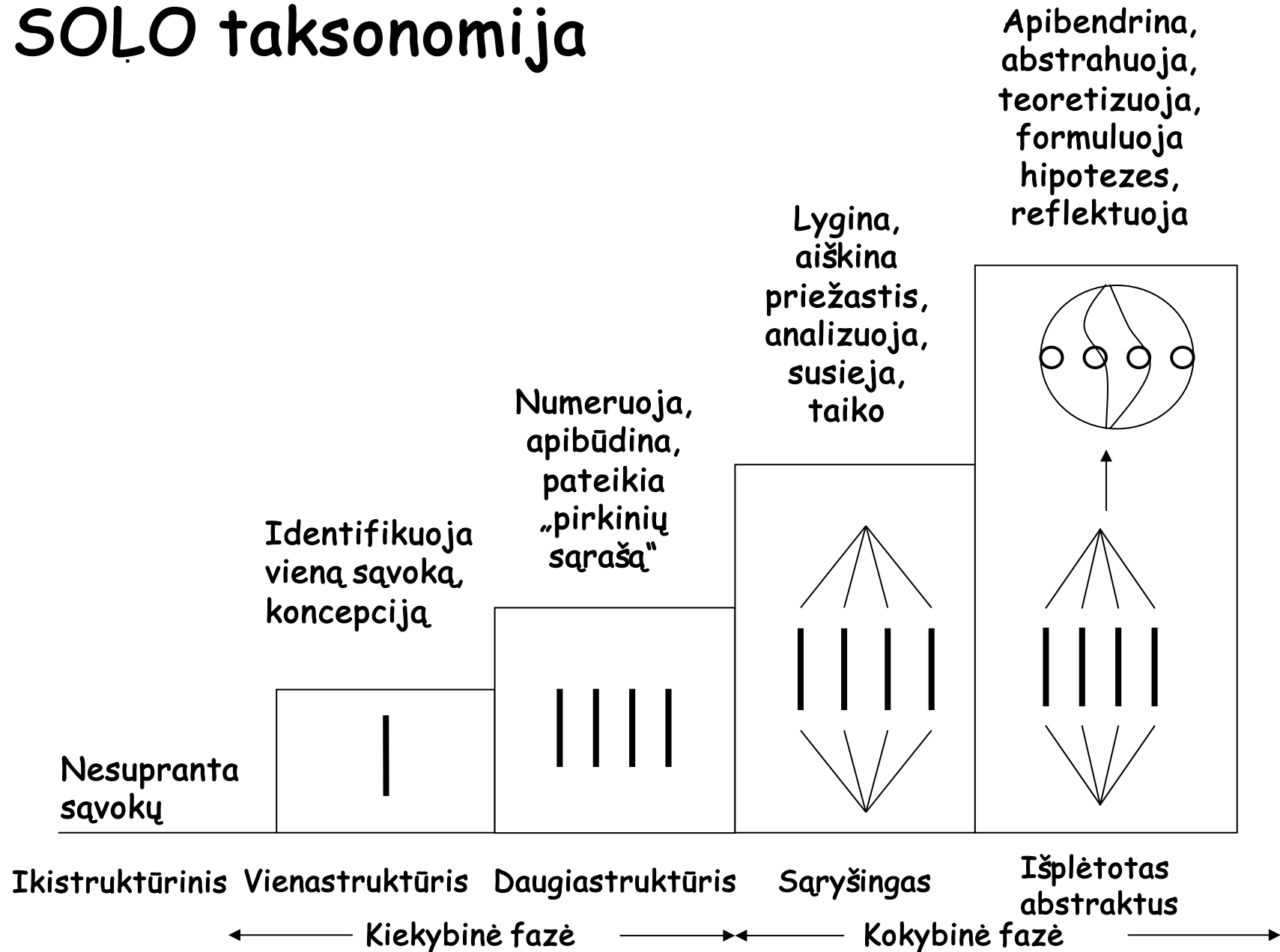
Pritaikykite, Sukonstruokite, Padarykite, Parodykite, Išplėskite, Išspręskite, Įrašykite reikiamas raides...

Paašškinkite, Pateikite pavyzdį, Iliustruokite, Išplėskite, Pertvarkykite, Pasakykite savais žodžiais

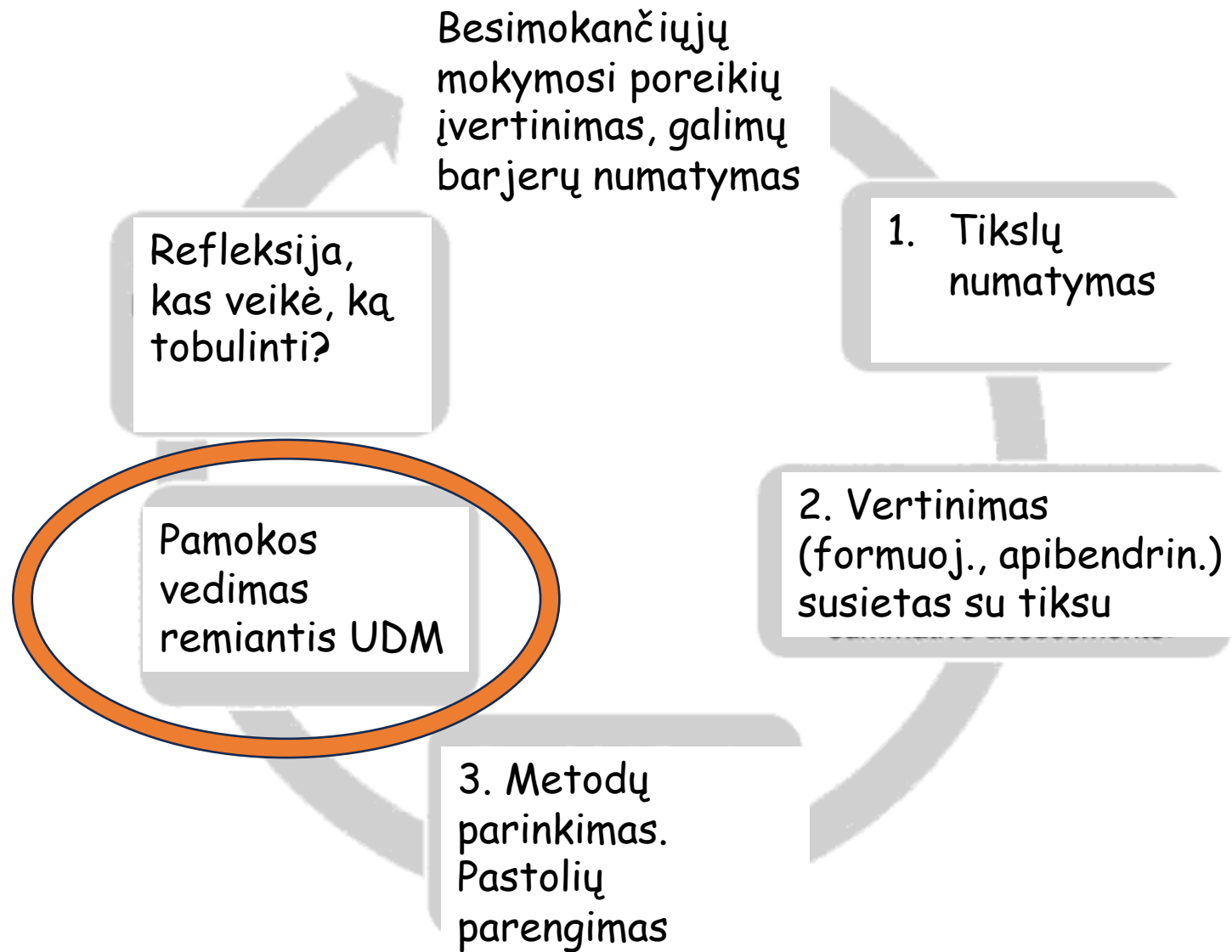
Apibūdinkite, Atgaminkite, Nustatykite, Papasakokite, Atpasakokite, Atpažinkite, Išvardinkite, Pavadininkite

SOLO taksonomija

Kaupiamasis vertinimas

Pamokos planavimo ciklas

UDM praktikoje

Skirtingos priemonės ir būdai
informacijai pristatyti (kaip
mokausi?)

Indėlis

Galimybės matyti, girdėti, suprasti
informaciją:

PAVYZDŽIAI:

*video, paskaita, demonstravimas,
diagrama, pasakojimas, vadovėlis,
internetu tinklapis*

Galimybės iššifruoti kalbą,
matematiką, simbolius:

PAVYZDŽIAI:

*kalbos tekstas, prototipas,
paveikslas*

Galimybės įprasminti ir suvokti žinias
:

PAVYZDŽIAI:

*grafinės tvarkyklės, modeliai,
pagalbiniai klausimai, užduotys*

Skirtingos veiklos ir žinojimo raiškos
priemonės ir būdai (kaip mokausi?)

Rezultatas

Galimybės veikti, judėti ir sąveikauti:

PAVYZDŽIAI:

*žaidimas, vaidmenų žaidimai,
demonstravimas, laboratorijos, kalba,
spausdinimas, įrašymas*

Galimybės skirtingai pademonstruoti
žinojimą:

PAVYZDŽIAI:

*Žurnalo rašymas, žodinė raiška,
egzaminas*

Galimybės planuoti, strateguoti savo
mokymąsi:

PAVYZDŽIAI:

Projektas, portfolio, video kūrimas

Skirtingos mokinių įtraukimo ir sudominimo
priemonės ir būdai (kodėl mokausi?)

Jungtis

Galimybės vertinti ir atrasti mokymosi
svarbą:

PAVYZDŽIAI:

*diskusija, svečio kalba, žurnalo rašymas,
video, eksperimentas*

Galimybės rinktis „iššūkius“ ir pagalbą:

PAVYZDŽIAI:

*Mokymosi centrai, mažos grupės užduotis,
internetas, atvejo analizė*

Galimybės keltis tikslus ir valdyti savo
mokymąsi:

PAVYZDŽIAI:

*apklausa, domėjimosi tyrimas, refleksija,
tikslų nustatymo veikla*

I pavyzdys

2 pavyzdys.
Matematikos pamoka
1-oje klaseje:

Pamoka: Matematika.

Pamokos tema:
 Kaip nusakyti laiką po vidurdienio?

Pamokos tikslas:
 Pasakys, kiek valandų rodo laikrodžiai prieš ir po vidurdienio.

Nauja medžiaga supratimui
pateikiama įvairiomis modalumo
formomis:

1.

Galima skaityti ir nagrinėti matematikos „Taip“ vadovėlį (p. 60–61),

2.

Pasiklausyti pokalbio
 „Kaip nusakyti laiką po vidurdienio“

3.

iš „Eduka klasės“,
 Peržiūrėti ir aptarti filmuką
 „Laikrodis. Pamoka pirmokams“
 (nuo 5.03 iki 6.06 min.).

Mokytojas (-a) kartu su mokiniais
 skaito ir nagrinėja pamokos medžiagą
 matematikos vadovėlyje, klausosi
 pokalbio ir žiūri filmuką.

Nuoroda

II pavyzdys

3 pavyzdys.
Lietuvių kalbos pamoka
3-ioje klasėje.

Pamoka: Lietuvių kalba.

Pamokos tema:
Kas yra mišrieji dvigarsiai?
Kaip juos atpažinti?

Pamokos tikslas:
Išsiaiškinti ir suprasti, kas yra mišrieji
dvigarsiai, juos įsiminti.

Pristatymo medžiaga:

1.
Galima skaityti ir nagrinėti lietuvių
kalbos „Taip“ vadovėlį (p. 28–29).

2.
Pasiklausyti pokalbio
„Kas yra mišrieji dvigarsiai? Kaip juos
atpažinti?“ iš „Eduka klasės“.

3.
Atitinkamai abiejų rankų pirštais
parodyti visus mišriuosius dvigarsius
vadovėlyje (p. 29).

4.
Užrašyti visus mišriuosius dvigarsius
lietuvių kalbos sąsiuvinyje įkljuotoje
lentelėje.

+	l	m	n	r
a	al	am	an	ar
e	el	em	en	er
i	il	im	in	ir
u	ul	um	un	ur

Mokytojas (-a) kartu su mokiniais skaito ir nagrinėja pamokos medžiagą lietuvių kalbos vadovėlyje ir klausosi pokalbio. Pagal mokytojo (-os) rodomą pavyzdį mokiniai (-ės) pirštais horizontaliai bei vertikaliai kryptimi suveda 16 mišriųjų dvigarsių. Prieš pamoką mokytojas (-a) paruošia lentelę, kurią mokiniai (-ės) įkljuoja į sąsiuvinį. Pamokos metu mokiniai (-ės) savarankiškai surašo į lentelę visus sudarytus mišriuosius dvigarsius. Šitaip mokytojas (-a) suteikia galimybę mokiniams (-ėms) suvokti naują informaciją palankiausia būdais.

III pavyzdys

Istorijų tipai

- Meilės
- Siaubo
- Fantastinės
- Nuotykių
- Veiksmo

Paruoškite istorijų tipų sąrašą (padidintu, paryškintu šriftu, jį įgarsinant mokiniui) ar pateikite daiktus (širdis simbolizuotą meilės istoriją, žaislinis ginklas - veiksmo istoriją, kuprinė - nuotykių istoriją ir t.t.).

UDM praktikoje

UDM: pavyzdžiai ir modeliai yra pastoliai

Skirtingos priemonės ir būdai
informacijai pristatyti (ko
mokausi?)
Indėlis

Galimybės matyti, girdėti, suprasti
informaciją:

PAVYZDŽIAI:
*video, paskaita, demonstravimas,
diagrama, pasakojimas, vadovėlis,
internetu tinklapis*

Galimybės iššifruoti kalbą,
matematiką, simbolius:

PAVYZDŽIAI:
*kalbos tekstas, prototipas,
paveikslas*

Galimybės įprasminti ir suvokti žinias
:

PAVYZDŽIAI:
*grafinės tvarkyklės, modeliai,
pagalbiniai klausimai, užuominos*

Skirtingos veiklos ir žinojimo priemonės ir būdai (kaip mokausi?)
Rezultatas

Galimybės veikti, judėti ir sąveikauti:

PAVYZDŽIAI:
*žaidimas, vaidmenų žaidimai,
demonstravimas, laboratorijos, kalba,
spausdinimas, įrašymas*

Galimybės skirtingai pademonstruoti
žinojimą:

PAVYZDŽIAI:
*Žurnalo rašymas, žodinė raiška,
egzaminas*

Galimybės planuoti, strateguoti savo
mokymąsi:

PAVYZDŽIAI:
Projektas, portfolio, vidinio kūrimas

Skirtingos mokinių įtraukimo ir sudominimo
priemonės ir būdai (kodėl mokausi?)
Jungtis

Galimybės vertinti ir atrasti mokymosi
svarbą:

PAVYZDŽIAI:
*diskusija, svečio kalba, žurnalo rašymas,
video, eksperimentas*

Galimybės rinktis „iššūkius“ ir pagalbą:

PAVYZDŽIAI:
*Mokymosi centrai, mažos grupės užduotis,
internetas, atvejo analizė*

Galimybės keltis tikslus ir valdyti savo
mokymąsi:

PAVYZDŽIAI:
*apklausa, domėjimosi tyrimas, refleksija,
tikslų nustatymo veikla*

I pavyzdys

Iš: Universalus dizaino mokymuisi gairės:
mokymosi kelias kiekvienam ir kiekvienai, 2023

4 pavyzdys.
Lietuvių kalbos pamoka
1-oje klasėje.

Pamoka: Lietuvių kalba.

Pamokos tema:
Skaitau ir piešiu.

Pamokos tikslas:
Supras perskaitytą tekstą ir nupieš
jam piešinį.

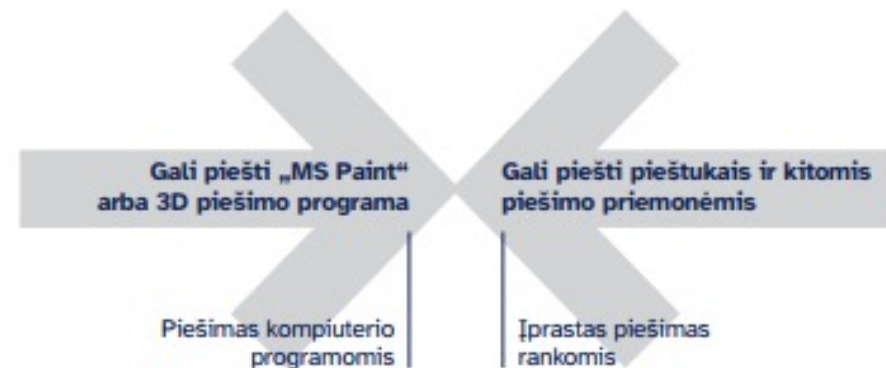
Pristatymo medžiaga:
Pateiktas spausdintas tekstas.

Veiklos ir raškos įvairovė.

Mokiniam (-ėms) pasiūlomi 2 būdai pademonstruoti teksto supratimą, tad galima rinktis „Piešimo 3D programą“ arba piešti spalvotais pieštukais, flomasteriais.

Mokiniam (-ėms) suteikiama galimybė pasirinkti užduoties atlikimo būdą. Tai atliepia klasės mokinių interesus, užduoties atlikimas pasirinktu būdu padės mokiniams (-ėms) labiau įsitraukti, likti ilgiau motyvuotiems.

Rašymo užduotis.

1. Kai mokinio stiprybė yra žodinė minčių raiška, rašyti jam sekasi sunkiau. Tam, kad mokinys galėtų gauti gerą įvertinimą už rašinį, rekomenduojama pasiūlyti labiau jam tinkantį užduoties atlikimo būdą, pvz. leisti mokiniui parašyti video

II
pavyzdys

Iš: Mokytojos Ingos užrašų

UDM praktikoje

UDM: pavyzdžiai ir
moderūs ir pastoliai

Skirtingos priemonės ir būdai
informacijai pristatyti (ko
mokausi?)
Indėlis

Galimybės matyti, girdėti, suprasti
informaciją:

PAVYZDŽIAI:
*video, paskaita, demonstravimas,
diagrama, pasakojimas, vadovėlis,
internetu tinklapis*

Galimybės iššifruoti kalbą,
matematiką, simbolius:

PAVYZDŽIAI:
*kalbos tekstas, prototipas,
paveikslas*

Galimybės įprasminti ir suvokti žinias
:

PAVYZDŽIAI:
*grafinės tvarkyklės, modeliai,
pagalbiniai klausimai, užuominos*

Skirtingos veiklos ir žinojimo raiškos
priemonės ir būdai (kaip mokausi?)
Rezultatas

Galimybės veikti, judėti ir sąveikauti:

PAVYZDŽIAI:
*žaidimas, vaidmenų žaidimai,
demonstravimas, laboratorijos, kalba,
spausdinimas, įrašymas*

Galimybės skirtingai pademonstruoti
žinojimą:

PAVYZDŽIAI:
*Žurnalo rašymas, žodinė raiška,
egzaminas*

Galimybės planuoti, strateguoti savo
mokymąsi:

PAVYZDŽIAI:
Projektas, portfolio, video kūrimas

Skirtingos mokinių įtraukimo ir sudomėjimo
priemonės ir būdai (kodėl mokausi?)
Jungtis

Galimybės vertinti ir atrasti mokymosi
svarbą:

PAVYZDŽIAI:
*diskusija, svečio kalba, žurnalo rašymas,
video, eksperimentas*

Galimybės rinktis „iššūkius“ ir pagalbą:

PAVYZDŽIAI:
*Mokymosi centrai, mažos grupės užduotis,
internetas, atvejo analizė*

Galimybės keltis tikslus ir valdyti savo
mokymąsi:

PAVYZDŽIAI:
*apklausos, domėjimosi tyrimas, refleksija,
nustatymo...*

3.3.1. priedas

Mokinių įsitraukimą skatinantys mokymosi organizavimo būdai

I pavyzdys

1 pavyzdys.

Mokymosi turinio pasirinkimas:

Tikslas – dirbant grupėse naudotis įvairiais šaltiniais ir pateikti sklandų pasirinkto archetipo pristatymą, kurio apimtis – apie 70 žodžių. Galite pateikti 6 archetipų pasirinkimo galimybes ir moderuoti mokinių pasirinkimą bei pasiskirstymą į grupes.

Mokinių užduotis – pasirinkti labiausiai sudominusį ar priimtina archetipą. Skiriama laiko grupei pasiruošti, kurio metu mokiniai (-ės) susipažįsta su pateikta medžiaga, ją analizuoja, diskutuoja ir pamokos pabaigoje pristato pagal sutartus kriterijus.

Archetipų pasirinkimo galimybės mokiniams (-ėms):

1. Išbandymo tema.

Šaltinis. Filmo „Bado žaidynės“

[Nuoroda](#)

2. Nuopuolio tema.

Šaltinis: S. Nėries eilėraštis „Pabučiavimas“, muzikinė versija

[Nuoroda](#)

3. Tremties tema.

Šaltinis: filmo „Emigrantai“ ištrauka (nuo 3.30 min. iki 7.30 min.).

[Nuoroda](#)

4. Gėrio ir blogio tema.

B. Krivicko eilėraštis „Pralaimėjimas“. 1946 m.

[Nuoroda](#)

5. Atgimimo / grįžimo tema.

Šaltinis: D. Dmitrijevo paveikslas „Grįžimas namo“.

[Nuoroda](#)

6. Netekties tema.

Šaltinis: A. Miškinio eilėraštis „Elegantiškai sninga“, muzikinė versija

[Nuoroda](#)

II pavyzdys

PAMOKA. KAIP SUDOMINTI MOKINIUS?

APIE KĄ ŠIANDIEN KALBĖSIME?

Minčių lietus klausimui: kaip manote apie ką mes šiandien kalbėsime?

Galima rodyti skaidrę, atsinešti fizinį daiktą, ir kt.

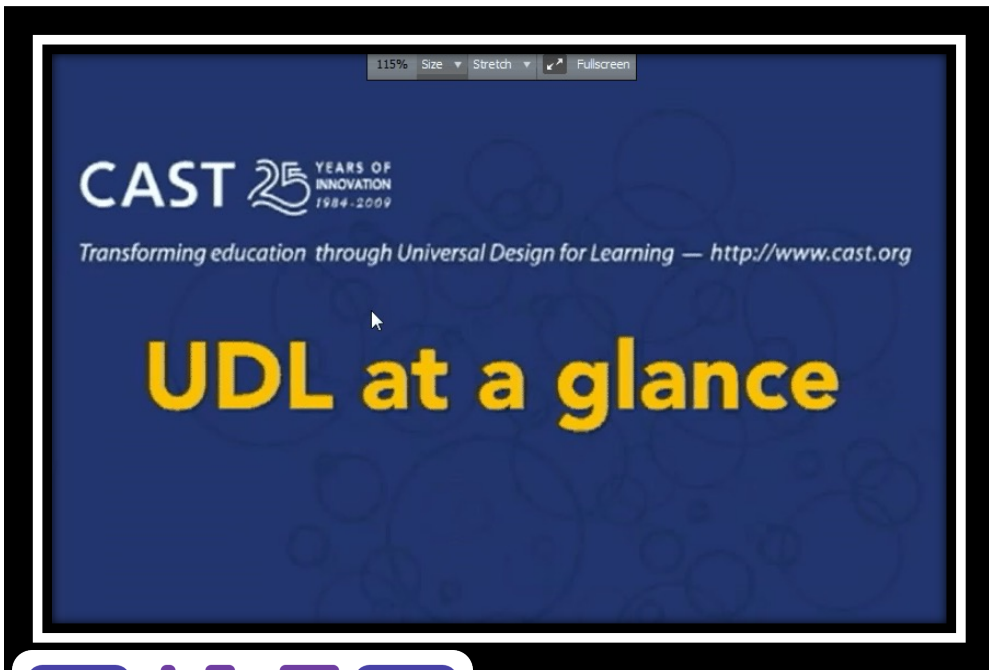

Pamokos planavimas UDM prieigoje

Pamokos struktūra	Pamokos turinys
Ugdymo(si) tikslas / uždaviniai <i>Tikslas formuluojamas vadovaujantis UDM principais</i>	
Planuojami įgyti pasiekimai <i>Konkretūs pasiekto tikslo įrodymai</i>	
Ugdymosi barjerų apmąstymas <i>Mokinių įvairovės apmąstymas, galimų kliūčių konkretiems mokiniams numatymas, pastoliavimo būdų suplanavimas</i>	
Visų mokinių įsitraukimo į mokymosi procesą įgalinimas. <i>Įvairių ugdymo proceso elementų, įtraukiančių mokinius į mokymąsi per visą pamoką taikymas</i>	
Visų mokinių įgalinimas giluminiam pamokoje nagrinėjamų problemų supratimui. <i>Skirtingą mokinių gebėjimų lygį, informacijos apdorojimo ir supratimo būdus atitinkančių metodų taikymas.</i>	
Strateguojanti, savarankiška mokinių mokymosi veikla bei įgytų žinių ir gebėjimų pademonstravimas skirtingais, mokiniams palankiais būdais. <i>Mokiniams (jų pasirinkimui) pasiūlomos veiklos, įgalinančios savarankiškai strateguoti ir veikti, siekiant išsikelti tikslo.</i>	
Mokinių refleksija <i>Taikomi būdai, kurių metu mokiniai apmąsto ir išreiškia savo mokymosi per pamoką patirtį (sėkmes ir patirtus sunkumus)</i>	
Mokytojo refleksija <i>Mokytojo renkama informacija apie mokinių mokymąsi per pamoką, grįžtamasis ryšys mokiniams čia ir dabar, savo praktikos apmąstymas</i>	

Esminiai principai pamokoje pagal UDM

- Lankstus pamokos uždavinys (metodo ir/ar turinio standartas);
- Mokymosi tikslo kėlimasis (konkretus, susietas su pamokos uždaviniu);
- Barjerų numatymas prieš pamoką;
- Pastoliai ir pastoliavimas;
- Lankstumas:
  - Skirtingos priemonės ir būdai informacijai pristatyti (ko mokausi?)
  - Skirtingos veiklos ir žinojimo raiškos priemonės ir būdai (kaip mokausi?)
  - Skirtingos mokinių įtraukimo ir sudominimo priemonės ir būdai (kodėl mokausi?)
- Formuojamasis vertinimas

<http://www.youtube.com/watch?v=bDvKnY0g6e4>

UDM: informacijos pateikimas kitu būdu

<https://www.youtube.com/watch?v=zVvuonl8Vko>

Apibendrinant

UDM: Tam tikrų žodžių paryškimas padeda suprasti tekstą

„<...> užuot susitelkus į individualią pagalbą mokiniams, turintiems SUP, planuojama tokia ugdymo programa ir jos realizavimo priemonės, kurios leidžia aprėpti įvairialypę visos mokinių grupės poreikių ir polinkių įvairovę, sukuriant ugdymo planą ir ugdymo aplinką, kuri leidžia visiems mokiniams sumažinti mokymosi kliūtis <...> pereinama nuo kai kurių mokinių individualių skirtumų pažinimo prie visų mokinių įvairovės pripažinimo, nuo individualaus poreikių tenkinimo prie bebarjerės, visų individualius poreikius atitinkančios, ugdymo aplinkos kūrimo“ (Galkienė, 2021).

Apibendrinant

Apibrėžimas	Aktualios savybės
<p>Sistema, kurioje pripažįstamas besimokančiųjų variabilumas ir kuri yra visiems tinkamų mokymo tikslų, metodų, medžiagos ir vertinimo kūrimo planas - ne vienas universalus sprendimas, o lankstūs mokymo ir mokymosi metodai.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Besimokantieji nėra neįgalūs. Mokymo programa yra. • Aiškūs tikslai, lanksčios priemonės • Barjerų šalinimas • Variabilumo (kintamumo) pripažinimas • Mokinys - besimokantis ekspertas • Trys esminiai principai: suteikti įvairių būdų mokiniams (-ėms) sudominti; žinioms suprasti ir operuoti jomis; mokymosi veiklai ir rezultatams pademonstruoti.
Neaktualios savybės	NEpavyzdys
<ul style="list-style-type: none"> • smagu! • būtinos technologijos • skirta SUP	<ul style="list-style-type: none"> • diferencijuotas mokymas • personalizuotas mokymas • „geras mokymas“